

DZIENNIK URZĘDOWY

KURATORIUM OKRĘGU SZKOLNEGO WILEŃSKIEGO

Nr 4.

Wilno, 1 Kwietnia 1937 r.

Rok XIV.

T R E Ś Ć

Pozycja:	str.	Pozycja:	str.
43. O godłach i barwach państwowych oraz o znakach, chorągwiach i pieczęciach	112	53. Przestrzeganie przepisów o prawie autorskim	140
44. Regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego	113	54. Terminowe załatwianie spraw personalnych	140
45. Regulamin egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego	120	55. „Dni przeciwgruźlicze”	140
46. Organizacja państwowego liceum ogólnokształcącego	126	56. Składki harcerskie	141
47. Regulamin przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego	127	57. Ruch służbowy	141
48. Organizacja państwowego liceum pedagogicznego	132	58. Konkursy	142
49. Regulamin przyjmowania uczniów do kl. 1-szej państwowego liceum pedagogicznego	134	59. Komunikaty	142
50. Zbiórka na „Dar Narodowy 3 Maja”	138	60. CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA	
51. Powołanie Komisji dla spraw radiowych	139	Organizacja ogrodu szkolnego przy Państw. Gimnazjum Koedukacyjnym w Szczuczynie Nowogródzkim	148
52. Modelarstwo okręgowe.	139	Gruźlica wieku przedszkolnego i szkolnego	151
		Kronika	153
		Spis książek nabytych przez C. B. P. przy K. O. S. Wil. w lutym i marcu 1937 r.	155

43

U S T A W A

z dnia 3 marca 1937 roku.

w sprawie zmiany rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 r. o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach.

(Przedruk z D. U. Rz. P. z dnia 10 marca 1937, Nr 17, poz. 111).

Art. 1. W rozporządzeniu Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 13 grudnia 1927 roku o godłach i barwach państwowych oraz o oznakach, chorągwiach i pieczęciach (Dz. U. R. P. Nr 115, poz. 980), zmienionym rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 24 listopada 1930 r. (Dz. U. R. P. Nr 80, poz. 629) i ustawą z dnia 14 marca 1933 r. Dz. U. R. P. Nr 29, poz. 246), wprowadza się zmiany następujące:

1) w art. 4 ustęp 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Dla władz i urzędów, zakładów, instytucji i przedsiębiorstw samorządu terytorialnego ustanawia się oznaki, złożone z herbu województwa, do którego należą, i z napisu odpowiadającego ich nazwie”;

w tymże artykule w ustępie 2 skreśla się zdanie drugie;

2) w art. 19 w ustępie 4 zdanie drugie otrzymuje brzmienie następujące:

„Miasta, posiadające historycznie uzasadnione herby, zatwierdzone na podstawie art. 4 ust. 3, mogą w pieczęciach władz i urzędów miejskich używać tych herbów zamiast orła państwowego”;

3) tytuł V zastępuje się przepisami o brzmieniu następującym:

„Tytuł V.

Zezwolenie na używanie herbów.

Art. 21. Osobom i instytucjom prywatnym nie wolno używać pieczęci z orłem państwowym, ani też nie wolno im używać w celach handlowych oraz na blankietach i szyldach herbu państwowego.

Przepis ustępu pierwszego stosuje się także do herbów wojewódzkich oraz do herbów powiatowych lub gminnych związków samorządu terytorialnego.

Właściwe związki samorządowe mogą za zgodą wojewody, a m. st. Warszawa za zgo-

dą Ministra Spraw Wewnętrznych — udzielać zezwoleń na używanie swych herbów osobom i instytucjom prywatnym w celach handlowych oraz na blankietach i szyldach.

Zezwolenie można cofnąć, jeżeli wymaga tego interes publiczny.

Tytuł VI.

Przepisy karne.

Art. 22. Kto bezprawnie używa godła państwowego, oznaki władzy państwowej, samorządowej lub korporacji publiczno-prawnej, bandery handlowej morskiej, polskiego znaku pocztowego oraz flagi niewojennych statków państwowych,

podlega w drodze administracyjnej karze aresztu do 3 miesięcy i grzywny do 3.000 złotych, albo jednej z tych kar“;

4) tytuł VI otrzymuje oznaczenie: „Tytuł VII”;

5) w art. 24 ustęp 1 otrzymuje brzmienie następujące:

„Przepisy szczegółowe w sprawach, unormowanych rozporządzeniem niniejszym, nie wyłączając przepisów, dotyczących pieczęci poszczególnych władz (urzędów, zakładów, instytucji, przedsiębiorstw, korporacji) oraz używania, wyrobu i nadzoru nad wyrobem tych pieczęci, — ustali rozporządzenie Rady Ministrów”;

6) w art. 26 ustęp 4 otrzymuje brzmienie następujące:

„Władze, urzędy, zakłady, instytucje i przedsiębiorstwa samorządu terytorialnego dostosują swe oznaki i pieczęcie do przepisów rozporządzenia niniejszego najpóźniej z końcem roku następującego po roku, w którym herby odnośnych województw lub inne herby związków samorządu terytorialnego będą nadane lub zatwierdzone”.

Art. 2. Wykonanie ustawy niniejszej porucza się Prezesowi Rady Ministrów i właściwym ministrom.

Art. 3. Ustawa niniejsza wchodzi w życie z dniem ogłoszenia.

Prezydent Rzeczypospolitej: *I. Mościcki.*

Prezes Rady Ministrów: *Stawoj Składkowski.*

ZARZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego**

z dnia 23 lutego 1937 r. (Nr II S-846/37).

o regulaminie przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 1.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r. Równocześnie tracą moc przepisy, wydane w sprawach, uregulowanych niniejszym zarządzeniem.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

Załącznik do zarządzenia Ministra
W. R. i O P. z dn. 23 lutego 1937 r.
Nr II S-846/37.

R E G U L A M I N**przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.**

Przepisy ogólne.

§ 1. Do gimnazjum ogólnokształcącego mogą być przyjęci kandydaci, którzy posiadają odpowiedni wiek, wolni są od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia, od wad i ułomności, uniemożliwiających im normalną pracę umysłową, oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i potrzebne przygotowania naukowe.

§ 2. O przyjęcie do klasy 1 gimnazjum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 12, a nie przekroczą lat 16; do każdej następnej klasy

kandydaci, którzy we wskazanym wyżej terminie osiągną względnie nie przekroczą granicy wieku, przesuniętej o odpowiednią liczbę lat wzwyż.

W wyjątkowych przypadkach przyjmowanie kandydatów, którzy przekroczyli wiek wyżej wskazany nie więcej jak o rok, jest dopuszczalne za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydatów, jest odpowiedni dokument wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci do gimnazjum bez uprzedniego badania lekarskiego. W razie wątpliwości mogą być na polecenie dyrektora gimnazjum poddani badaniu lekarskiemu przez lekarza szkolnego.

§ 4. Przygotowanie naukowe kandydatów powinno odpowiadać wymaganiom, stawianym przez obowiązujący program nauki, a mianowicie:

dla kandydatów do klasy 1—w zakresie wiadomości programu drugiego szczebla szkoły powszechnej, niezbędnych do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum,—

dla kandydatów do klasy II, III i IV—w zakresie programu jednej, dwóch względnie trzech klas gimnazjum.

Odpowiednio przeprowadzony egzamin stwierdzi, czy kandydaci posiadają uzdolnienia, potrzebne do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum.

§ 5. Głównym terminem egzaminów i przyjęć do gimnazjum są najbliższe dni po zakończeniu roku szkolnego. Zgłoszenia kandydatów winny być przeprowadzone w terminie od 1 do 15 czerwca. Termin egzaminów ustalają Kuratoria Okręgów Szkolnych i podają go do wiadomości dyrekcjom gimnazjów. W tym okresie dyrektorzy gimnazjów przeprowadzają egzaminy oraz dokonują przyjęć nowych uczniów.

Nadto, o ile są wolne miejsca, dyrektorzy gimnazjów mogą przeprowadzać egzamin do klasy 1 także w pierwszych dniach po rozpoczęciu roku szkolnego. Do egzaminu tego zgłosić się mogą ponownie także kandydaci, którzy nie zdali egzaminu w terminie głównym.

§ 6. Przyjmowanie kandydatów do po-

szczególnej klasy gimnazjów może odbywać się nadto w zakresie wolnych miejsc w odnośnych klasach:

a) w ciągu pierwszego miesiąca najbliższego roku szkolnego—kandydatów do klasy 1, którzy zdali egzamin do klasy 1 gimnazjum lub szkoły zawodowej stopnia gimnazjalnego, a nie zostali przyjęci z braku miejsca, oraz do klasy I, II, III i IV — tych kandydatów, którzy zdali egzamin i zostali przyjęci, a którzy wskutek choroby lub innych ważnych okoliczności nie mogli rozpocząć nauki w normalnym terminie;

b) w ciągu całego roku szkolnego z wyjątkiem ostatniego okresu — kandydatów do klasy I, II, III i IV, jednakże tylko w razie przybycia na stały pobyt w danej miejscowości rodziców lub opiekunów kandydatów lub w przypadku innych ważnych okoliczności, uznanych przez dyrektora danego gimnazjum za dostateczny powód niedotrzymania właściwego terminu zgłoszenia; kandydaci tacy mogą być przyjęci jedynie na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez gimnazjum ogólnokształcące. Jeżeli kandydaci pobierali do czasu zgłoszenia naukę w gimnazjum państwowym lub posiadającym uprawnienia gimnazjów państwowych, mogą być przyjęci do tej samej klasy na podstawie samego tylko świadectwa odejścia, w innym zaś przypadku na podstawie egzaminu. Jeżeli pomiędzy odejściem z jednej szkoły a zgłoszeniem się do drugiej trwała dłuższa przerwa w normalnej nauce, dyrektor gimnazjum orzeka, czy kandydaci powinni zdawać egzamin z materiału naukowego, przerobionego w szkole, do której mają zamiar uczęszczać. Egzamin ten odbywa się według zasad wymienionych w § 25—27.

Jeżeli kandydaci, wymienieni w pkt. b) niniejszego paragrafu, ubiegają się o przyjęcie do gimnazjum o odmiennym programie lub zakresie przedmiotów niż to, do którego uczęszczali, powinni zdać egzamin, uwzględniający różnicę programów.

§ 7. Rodzice lub opiekunowie, zgłaszający kandydata do gimnazjum, wnoszą podanie; wymieniają w nim klasę, do której kandydat zamierza uczęszczać, oraz przedstawiają dokument urzędu stanu cywilnego i ewent. odpowiednie świadectwo szkolne względnie świadectwo odejścia, nadto mogą w podaniu

wskazać okoliczności, mające znaczenie przy stosowaniu postanowień, zawartych w § 6 względnie w § 22.

§ 8. Uczeń którejkolwiek klasy, który nie otrzymał promocji, nie może w ciągu najbliższego roku szkolnego ubiegać się o przyjęcie do klasy wyższej.

II. Przyjmowanie uczniów i egzaminy wstępne do klasy I.

§ 9 Kandydaci do klasy 1 przyjmowani są na podstawie egzaminu wstępnego.

§ 10. Do egzaminu wstępnego do klasy 1 powinni być dopuszczeni wszyscy kandydaci, zgłoszeni we właściwym terminie, o ile przedstawili wymagane dokumenty i odpowiadają warunkom, przewidzianym w §§ 1 i 2 niniejszego regulaminu.

§ 11. Przy egzaminie wstępnym różni się dwie grupy kandydatów:

a) posiadających albo świadectwo ukończenia 6 klas powszechnej szkoły publicznej lub szkoły prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, albo świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym jednego roku nauki w klasie 6-jej powszechnej szkoły II-go stopnia — publicznej lub prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, albo świadectwo ukończenia z wynikiem pomyślnym trzyletniej klasy 4-jej powszechnej szkoły I-go stopnia — publicznej lub prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych;

b) nie posiadających takiego świadectwa.

Egzamin dla kandydatów grupy a) przeprowadza się według zasad wyszczególnionych w §§ 12 — 18, a dla kandydatów grupy b)—według zasad wyszczególnionych w §§ 19, 20 i 21.

§ 12. Egzamin dla kandydatów, wykazujących się jednym ze świadectw, wymienionych pod a) § 11, ma na celu stwierdzenie uzdolnień do pobierania nauki w gimnazjum.

Stwierdzenie uzdolnień powinno się opierać w zasadzie na programie II-go szczebla szkoły powszechnej, w szczególności zaś na wiadomościach i sprawnościach, przewidzianych w programie klasy 6-jej szkoły powszechnej, a niezbędnych do skutecznego rozpoczęcia nauki w gimnazjum.

§ 13. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny odbywa się z języka polskiego i arytmetyki z geometrią.

W gimnazjach z niepolskim językiem nauczania odbywa się nadto egzamin piśmienny z języka nauczania.

Na wykonanie wypracowań piśmiennych z każdego przedmiotu należy przeznaczyć po jednej godzinie, przy czym między jednym a drugim egzaminem powinna być przynajmniej półgodzinna przerwa.

Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na napisaniu wypracowania na temat, związany z obserwacjami, zainteresowaniami lub przeżyciami uczniów; wypracowanie to ma na celu stwierdzenie umiejętności wyślowienia się i opanowania pisowni, nie zaś sprawdzenie wiadomości rzeczowych z jakiegokolwiek przedmiotu nauczania.

Egzamin piśmienny z niepolskiego języka nauczania należy oprzeć na tych samych zasadach, co egzamin z języka polskiego.

Egzamin piśmienny z arytmetyki z geometrią obejmuje zadania w zakresie zasadniczych wiadomości, właściwych klasie 6 szkoły powszechnej. Zadania te powinny być tak dobrane, by jedna godzina wystarczała na ich rozwiązanie przez średnio zdolnego kandydata.

Tematy wypracowań piśmiennych ustala Komisja Egzaminacyjna (§ 14). Wypracowania ocenia właściwy egzaminator. Przewodniczący ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywić piśmiennie.

§ 14. Egzamin ustny odbywa się przed Komisją Egzaminacyjną. Przewodniczącym Komisji jest dyrektor lub powołany przez niego nauczyciel, członkami są trzej, a w gimnazjach z niepolskim językiem nauczania czterej odpowiednio dobrani przez dyrektora nauczyciele gimnazjum.

Przewodniczący kieruje przebiegiem egzaminu; ma też prawo stawiania pytań kandydatom. Powinien dbać o to, aby egzamin odbywał się w życzliwej dla kandydata atmosferze i był przeprowadzony z należytą sprawnością.

Podczas egzaminu i obrad Komisji Egzaminacyjnej (§§ 13, 18, 19 i 22) powinien być obecny inspektor szkolny tego obwodu, na

którego terenie odbywa się egzamin, lub delegowany przez niego podinspektor, kierownik lub nauczyciel publicznej szkoły powszechnej. Inspektor lub delegowany przez niego zastępca bierze udział w obradach Komisji z głosem doradczym.

Jeżeli wskutek zgłoszenia się wielkiej liczby kandydatów przeprowadzenie egzaminu przez Komisję w składzie powyższym byłoby zbyt uciążliwe i trwało zbyt długo, dyrektor może powołać dla przeprowadzenia egzaminu piśmiennego i ustnego dwie albo większą liczbę Komisji o składzie podobnym, przy czym przewodnictwo w Komisjach powierzy wybranym przez siebie nauczycielom gimnazjum. W tym przypadku egzamin piśmienny odbywa się we wszystkich Komisjach równocześnie. Tematy zadań piśmiennych, jednako dla wszystkich Komisji w danym gimnazjum, należy ustalić na posiedzeniu wspólnym. O powołaniu Komisji dyrektor gimnazjum winien powiadomić w należyтым terminie inspektora szkolnego celem wyznaczenia odpowiedniej liczby delegatów.

§ 15. Przy egzaminie ustnym należy badać, czy kandydaci posiadają i umieją stosować potrzebne wiadomości w zakresie języka polskiego, geografii i arytmetyki z geometrią. W gimnazjum z niepolskim językiem nauczania odbywa się nadto egzamin ustny z języka nauczania. Egzaminator z języka polskiego winien uwzględnić wiadomości z historii, a egzaminator z geografii—wiadomości z nauki o przyrodzie.

§ 16. Kandydaci grupy a) § 11, wykazujący się świadectwem ukończenia 6 klas powszechnej szkoły publicznej lub szkoły prywatnej z uprawnieniami publicznych szkół powszechnych, mogą być zwolnieni od egzaminu ustnego z tego przedmiotu, z którego w świadectwie rocznym z kl. VI szkoły powszechnej oraz z wypracowania piśmiennego otrzymali oceny co najmniej dobre; nadto z geografii mogą być zwolnieni ci, którzy w świadectwie rocznym z kl. VI szkoły powszechnej otrzymali oceny roczne co najmniej dobre.

Inni kandydaci wymienieni w punkcie a) § 11 prawa tego nie posiadają.

§ 17. Sposób egzaminowania kandydatów, wymienionych w punkcie a) § 11, okre-

śla dyrektor. Przy egzaminie ustnym należałoby unikać systemu grupowego.

Przy badaniu uzdolnień kandydatów należy wykluczyć mechaniczne sprawdzanie wiadomości przez pytania dorywcze lub wchodzące w zbytne szczegóły.

Egzamin ustny kandydata powinien się odbyć w ciągu jednego dnia i nie powinien trwać dłużej jak 1½ godziny.

§ 18. Po skończonym egzaminie Komisja ustala, czy poszczególni kandydaci są uzdolnieni do skutecznego rozpoczęcia nauki w klasie 1 gimnazjum. Przy ustalaniu decyzji Komisja bierze pod uwagę świadectwo szkolne, opinie egzaminatorów o uzdolnieniach kandydata, oparte o wypracowania piśmienne i egzamin ustny.

Za uzdolnionych do kl. 1 gimnazjum nie mogą być uznani kandydaci, którzy wykazali znaczne braki w opanowaniu języka polskiego.

§ 19. Egzamin piśmienny i ustny dla kandydatów, wymienionych w punkcie b) § 11, odbywa się przed powołaną przez dyrektora Komisją Egzaminacyjną i jest przeprowadzany w sposób odmienny (§§ 20 i 21).

§ 20. Egzamin piśmienny dla kandydatów, o których mowa w § 19, odbywa się według przepisów § 13.

Egzamin ustny odbywa się: 1) z religii, 2) z języka polskiego, 3) z historii, 4) z geografii, 5) z nauki o przyrodzie, 6) z arytmetyki z geometrią. W gimnazjach z niepolskim językiem nauczania obowiązuje egzamin z obu języków. Egzamin ustny polega na badaniu każdego kandydata z osobna.

Egzamin ustny kandydata powinien się odbyć w ciągu jednego dnia, wyjątkowo w ciągu dwóch dni następujących po sobie i nie powinien trwać dłużej jak 1½ godziny.

§ 21. Po przeegzaminowaniu kandydatów (§ 19) Komisja ustala na wniosek egzaminatorów ostateczny wynik egzaminu.

Kandydaci otrzymują z poszczególnych przedmiotów oceny, wyrażone w stopniach: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Za uzdolnionych do kl. 1 mogą być uznani tylko ci kandydaci, którzy zdali egzamin z wynikiem pomyślnym. W wyjątkowych przypadkach wynik ujemny z jednego przed-

miotu nie będzie stanowił przeszkody do przyjęcia, jeżeli kandydat wykaże wyraźne uzdolnienia i dobre wyniki w innych przedmiotach, przy czym mają zastosowania postanowienia, zawarte w ust. 2, § 18.

§ 22. Na posiedzeniu wszystkich egzaminatorów i przewodniczących poszczególnych Komisji pod przewodnictwem dyrektora należy stwierdzić, którzy kandydaci zostali uznani za nadających się do klasy 1; kandydatów tych przyjmuje się do danego gimnazjum w liczbie, odpowiadającej liczbie wolnych miejsc. W przypadku, gdy liczba zakwalifikowanych kandydatów przewyższa liczbę wolnych miejsc, pierwszeństwo przy wyborze należy oddać kandydatom, którzy zostali uznani za lepiej uzdolnionych, z pośród tych zaś dzieciom rodziców niezamożnych.

Prawo pierwszeństwa przy przyjmowaniu do danego gimnazjum bez względu na kolejność, ustaloną w myśl postanowień tego paragrafu, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari”, poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych oraz sierotom, zasługującym na specjalną pomoc i dzieciom nauczycieli.

§ 23. Kandydaci, uznani za uzdolnionych do podjęcia nauki w gimnazjum, o ile nie zostali do danego gimnazjum przyjęci wskutek braku miejsca, otrzymują odpowiednie zaświadczenie według jednego z załączonych wzorów. Zaświadczenie takie uprawnia kandydatów do ubiegania się (§ 6a) o przyjęcie do klasy 1 innego gimnazjum bez ponownego składania egzaminu.

III. Przyjmowanie i egzaminy wstępne do klas II, III i IV.

§ 24. Do klasy II, III lub IV mogą być przyjmowani kandydaci, czyniący zadość wymaganiom §§ 1, 2 i 3. Przygotowanie do klas II, III lub IV powinno być stwierdzone przez świadectwo dotychczasowej nauki, pobieranej w gimnazjum państwowym lub prywatnym z uprawnieniami gimnazjów państwowych, bądź też przez odpowiedni egzamin (§ 25, 27), o ile kandydat takiego świadectwa nie posiada. Świadectwo to powinno stwierdzać, iż kandydat został promowany do odpowiedniej klasy w tym samym roku kalendarzowym i odchodzi bez przeszkód. O ile promowanie

nastąpiło w poprzednim roku kalendarzowym, przyjęcie kandydata na podstawie świadectwa może nastąpić wyjątkowo: o ile dyrektor gimnazjum uzna przerwę w nauce kandydata za usprawiedliwioną. W przeciwnym razie kandydat zdaje egzamin.

§ 25. W razie wolnych miejsc w odpowiednich klasach dopuszcza się do egzaminu wszystkich zgłoszonych kandydatów, którzy nie posiadają świadectwa, wymienionego w § 24. Dopuszczenie kandydatów do egzaminu do klasy IV wymaga w każdym przypadku zezwolenia Kuratora Okręgu Szkolnego.

Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny kandydatów do klas II, III i IV odbywa się z języka polskiego, języka obcego oraz arytmetyki, a w gimnazjum z nauką języka łacińskiego również z języka łacińskiego. W gimnazjach z niepolским językiem nauczania odbywa się nadto egzamin piśmienny z języka nauczania. Wypracowania egzaminacyjne odpowiadają rodzajem i zakresem wypracowaniom piśmiennym, wykonywanym w klasach, poprzedzających tę, do której kandydaci zdają.

Egzamin ustny odbywa się ze wszystkich bez wyjątku przedmiotów obowiązkowych, nauczanych w klasach, poprzedzających tę, do której kandydaci zdają. Zakres wymagań przy egzaminie określa obowiązujący program. Egzamin polega na zbadaniu wiadomości oraz sprawności kandydatów i ich rozwoju ogólnego, przy czym oprócz odpowiedzi należy uwzględnić wykonanie przewidzianych w programach nauczania odpowiednich ćwiczeń i prac.

Kandydaci, którzy w myśl obowiązujących przepisów byłiby jako uczniowie zwolnieni z nauki ćwiczeń cielesnych lub zajęć praktycznych, nie podlegają egzaminowi z tych przedmiotów.

§ 26. Egzamin odbywają się przed powołaną przez dyrektora szkoły Komisją Egzaminacyjną, złożoną z dyrektora lub wyznaczonego przez niego nauczyciela, jako przewodniczącego, i powołanych przez dyrektora nauczycieli poszczególnych przedmiotów, jako egzaminatorów.

Egzaminatorzy przeprowadzają egzamin

z każdego przedmiotu z osobna w obecności przewodniczącego.

Egzamin ustny kandydata ze wszystkich przedmiotów nie powinien trwać dłużej jak 2 godziny. W zasadzie egzamin z jednego przedmiotu nie może trwać dłużej, jak 20 minut, egzaminowanie zaś bez przerwy ponad 30 minut.

§ 27. Kandydaci, którzy zdali egzamin, a z powodu braku miejsca nie zostali przyjęci, otrzymują zaświadczenie według jednego z załączonych wzorów. Zaświadczenie takie uprawnia kandydatów do ubiegania się o przyjęcie do innego gimnazjum bez ponownego składania egzaminu, przy czym dyrektor tego gimnazjum może zażądać akt egzaminacyjnych kandydata. Zaświadczenie takie nie jest równoważne z ukończeniem odpowiedniej klasy gimnazjum.

Kandydat, który z któregośkolwiek przedmiotu otrzymał ostateczną ocenę egzaminacyjną niedostateczną, nie może być przyjęty do tej klasy, do której zdawał, i nie otrzymuje żadnego zaświadczenia o wynikach egzaminu.

Przepisy końcowe.

§ 28. Uchwały, dotyczące wyników egzaminu i przyjęcia kandydatów do danego gimnazjum, powinny być odnotowane na specjalnych arkuszach.

Do arkuszy tych należy załączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów. Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

Uchwały, powzięte w myśl postanowień §§ 21 i 22, powinny być zapisane do osobnej księgi protokółów egzaminów wstępnych.

Wszelkie uchwały w sprawach, zastrzeżonych w regulaminie do decyzji Komisji Egzaminacyjnej, zapadają zwyczajną większością głosów. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

Decyzję Komisji podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 29. Przeprowadzanie egzaminów wstępnych według odmiennych od ustalonych w niniejszym regulaminie zasad może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Państwowe Gimnazjum _____

im. _____

w _____

Nr _____

Rok szkolny 19____/____

Z A Ś W I A D C Z E N I E .

urodzon _____ dnia _____ 19____ r. w _____

_____ powiat _____

został _____ na podstawie świadectwa ukończenia z pomyślnym wynikiem
kl. VI _____ szkoły po-
wszechnej _____ i na podstawie egzaminu do klasy
pierwszej państwowego gimnazjum uznan _____ za uzdolnion _____
do podjęcia nauki w gimnazjum.

Nie został _____ przyjęt _____ z powodu braku miejsca.

W _____ dnia _____ 19____ r.

Pieczęć

Dyrektor—Przełożona

Państwowe Gimnazjum _____

im. _____ w _____

Nr _____

Rok szkolny 19____/____

Z A Ś W I A D C Z E N I E .

urodzon _____ dnia _____ 19____ r. w _____

(powiat _____), religii (wyznania) _____

_____ zdał _____ egzamin wstępny do klasy pierwszej państwowego
gimnazjum, otrzymując stopnie następujące:

z religii _____

z języka polskiego _____

z języka _____

z historii _____

z geografii _____

z nauki o przyrodzie _____

z arytmetyki z geometrią _____

Nie został _____ przyjęt _____ z powodu braku miejsca.

W _____ dnia _____ 19____ r.

Pieczęć

Dyrektor—Przełożona

Państwowe Gimnazjum _____

im. _____

w _____

Nr _____

Rok szkolny 19 ____ / ____

Z A Ś W I A D C Z E N I E .

_____ (imię i nazwisko)
 urodzon _____ dnia _____ 19 ____ r. w _____
 (powiat _____), religii (wyznania) _____
 _____ zdał _____ egzamin do klasy _____
 państwowego gimnazjum, otrzymując stopnie następujące:

- z religii _____
- z języka polskiego _____
- z języka łacińskiego _____
- z języka _____
- z historii _____
- z geografii _____
- z biologii _____
- z fizyki i chemii _____
- z matematyki _____
- z zajęć praktycznych _____
- z ćwiczeń cielesnych _____

Nie został _____ przyjęt _____ z powodu braku miejsca.

W _____ dnia _____ 19 ____ r.

Pieczęć

Dyrektor—Przełożona.

Okólnik.

Zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dn. 23 lutego 1937 r. Nr II S—646/37 został wprowadzony regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

I. Ponieważ niektóre szkoły prywatne przy uzyskiwaniu orzeczenia na prawo prowadzenia gimnazjum złożyły zobowiązania, iż będą stosowały statuty i przepisy, obowiązujące w gimnazjach państwowych, Ministerstwo wyjaśnia, że gimnazja, które zobowiązania takiego nie złożyły, winny w terminie do dnia 15 kwietnia b. r. złożyć Kuratorium albo oświadczenie, iż będą stosowały regulamin przyjmowania uczniów do państwowego gimnazjum ogólnokształcącego, albo przedstawić Kuratorium własne regulaminy przyjmo-

wania uczniów. Kuratorium zbada te regulaminy, i jeżeli się okaże, że zawierają one postanowienia sprzeczne z przyjętymi zasadami, spowoduje dokonanie odpowiednich zmian.

Jednocześnie Ministerstwo wyjaśnia, że gimnazja prywatne, posiadające uprawnienia gimnazjów państwowych, mogą przyjąć i stosować także inne zasady w odniesieniu do postanowień § 22 regulaminu, jak również, że mogą wydawać zaświadczenia, o których mowa § 23.

II. a) Do dnia 1 września 1937 r. t. j. do czasu wejścia w życie rozporządzenia Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 grudnia 1936 roku Nr II P—9377/36 o nadawaniu prywatnym szkołom powszechnym uprawnień publicznych szkół powszechnych (Dz. Urz. Min. W. R.

i O. P. Nr 11, poz. 214) należy uznawać świadectwa ukończenia 6-ciu oddziałów (klas) prywatnych szkół powszechnych, które realizują w myśl zatwierdzonego statutu pierwszy i drugi szczebel programowy, za równoznaczne ze świadectwem ukończenia 6-ciu oddziałów (klas) publicznej szkoły powszechnej, o której mowa w § 4 wspomnianego regulaminu.

b) Za posiadające—w rozumieniu § 24 regulaminu — uprawnienia gimnazjów państwowych należy uważać jedynie te szkoły średnie ogólnokształcące, które w chwili wydawania świadectw kandydatom posiadały pełne prawa szkół państwowych.

45

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego

(z dnia 22 lutego 1937 r. Nr II S—847/37).

o regulaminie egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 1.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 maja 1937 roku.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

Załącznik do zarządzenia Ministra
W. R. i O. P. z dn. 22 lutego 1937 r.
Nr II S-847/37.

REGULAMIN

egzaminu ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 1. Egzamin według niniejszego regulaminu zdają uczniowie (uczenice) kl. IV gim-

nazjów prywatnych, nie posiadających praw gimnazjów państwowych, oraz eksterni (eksternistki), którzy (które) pragną otrzymać świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 2. Egzamin ma wykazać, że zdający go osiągnął taki stopień wykształcenia ogólnego i rozwoju umysłowego, jaki odpowiada wymaganiom, stawianym absolwentom gimnazjów państwowych przez obowiązujący program nauki.

§ 3. Egzamin organizują Kuratoria Okręgów Szkolnych.

Egzaminy odbywają się w dwóch okresach, tj. w maju—czerwcu oraz w styczniu—lutym. Egzaminy odbywają się w gimnazjach państwowych lub gimnazjach niepaństwowych z prawami gimnazjów państwowych; egzaminy absolwentów gimnazjów bez uprawnień gimnazjów państwowych mogą się odbywać tylko w wyjątkowych przypadkach w szkołach własnych.

Dokładne terminy i miejsce egzaminów ogłaszają Kuratoria Okręgów Szkolnych, dobierając terminy tak, aby kandydatom umożliwić ewentualne dalsze studia w liceach.

§ 4. Kandydaci, pragnący otrzymać świadectwo ukończenia gimnazjum, zwracają się z podaniem do Kuratorium Okręgu Szkolnego, na którego terenie mieszkają (eksterni) lub uczęszczali ostatnio do gimnazjum (uczniowie gimnazjów bez praw).

Podania do Kuratorium należy wносить do dnia 15 kwietnia i 15 grudnia każdego roku.

Zgłoszenie uczniów szkół, które nieposiadają uprawnień gimnazjów państwowych, załatwiają Dyrekcje tych szkół, zbiorowo, dołączając do nich:

- a) listę uczniów kl. IV z zaznaczeniem, z którego języka nowożytnego każdy z nich pragnie zdawać egzamin.
- b) wykaz lektury z języka polskiego i języków obcych nowożytnych, a w gimnazjach z niepolskim językiem nauczania również z tego języka,
- c) metryki urodzenia,
- d) proponowane przez szkołę tematy wypracowań piśmiennych,
- e) dowody wpłacenia należności za egzamin.

Nadto przed rozpoczęciem egzaminów uczniowie przedstawiają Komisji Egzaminacyjnej roczne wykazy ocen z kl. IV gimnazjum.

Eksterni wymieniają w podaniu,—z którego języka nowożytnego pragną zdawać egzamin, a nadto dołączają do podania:

- a) własnoręcznie napisany życiorys z zaznaczeniem odbytych studiów,
- b) metrykę urodzenia,
- c) wykaz lektury z języka polskiego i języka obcego nowożytnego,
- d) świadectwa szkolne, o ile je posiadają,
- e) 2 nienaklejone fotografie, opatrzone własnoręcznym podpisem,
- f) dowody wpłacenia należności za egzamin.

Przedstawienie danych niedokładnych lub niezgodnych z rzeczywistością może spowodować niedopuszczenie do egzaminu lub skreślenie z listy zdających.

§ 5. Kuratorium Okręgu Szkolnego dopuszcza kandydatów do egzaminu, wyznacza im Państwowe Komisje Egzaminacyjne oraz terminy egzaminów i ustala tematy wypracowań.

§ 6. Państwową Komisję Egzaminacyjną stanowią:

1. przewodniczący, powołany przez Kuratora Okręgu Szkolnego,
2. egzaminatorzy, powołani przez Kuratora Okręgu Szkolnego spośród nauczycieli gimnazjów.

§ 7. Członkowie Komisji mają obowiązek brania udziału we wszystkich jej posiedzeniach, w wyjątkowych przypadkach muszą uzyskać zwolnienie od przewodniczącego. Uchwały Komisji są prawomocne przy obecności co najmniej $\frac{3}{4}$ członków Komisji. Prawo głosowania w odniesieniu do poszczególnych egzaminowanych przysługuje: przewodniczącemu oraz egzaminatorom tych przedmiotów, z których kandydat zdaje egzamin.

§ 8. Uchwały Komisji Egzaminacyjnej zapadają zwyczajną większością głosów obecnych członków, uprawnionych do głosowania w danej sprawie. W razie równości głosów decyduje przewodniczący.

§ 9. Zgodnie z § 2 niniejszego regulaminu egzamin powinien wykazać, jak dalece

kandydat panuje nad całokształtem przyswojonej wiedzy i jak ją umie stosować; nie może za tym ograniczyć się do reprodukcji pamięciowej i omawiania szczegółów.

§ 10. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej.

Egzamin piśmienny obejmuje następujące przedmioty: język polski, język obcy nowożytny, język łaciński, matematykę.

Egzamin ustny obejmuje: religię, język polski, język łaciński, język obcy nowożytny, historię, geografję, biologję, fizykę i chemię, matematykę i zajęcia praktyczne.

Od egzaminu z języka łacińskiego są zwolnieni uczniowie gimnazjów bez łaciny; od egzaminu z zajęć praktycznych może Kurator Okręgu Szkolnego zwolnić uczniów i eksternów.

Uczniowie, którzy uczęszczali do gimnazjum z niepolskim językiem nauczania, zdają nadto egzamin piśmienny i ustny z języka nauczania; język polski, historię i geografję zdają ci uczniowie w języku polskim.

Dobór tematów piśmiennych i ustnych winien się opierać na materiale programowym gimnazjum państwowego. Egzamin piśmienny i ustny z języka nauczania uczniów gimnazjum z niepolskim językiem nauczania odbywa się na tych samych zasadach, jak egzamin z języka polskiego. Egzamin z zajęć praktycznych polega na wykonaniu w czasie, nie przekraczającym 2 godzin, jednego z tematów, objętych programem.

§ 11. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech danych mu do wyboru tematów, z matematyki—na rozwiązaniu dwóch zadań — jednego z algebry, drugiego z geometrii, z języka łacińskiego — na przetłumaczeniu urywka prozy łacińskiej na język polski, z języka obcego nowożytnego — na streszczeniu w języku obcym dwukrotnie odczytanego przez egzaminatora tekstu w tym języku.

Tekst łaciński winien być napisany na tablicy.

§ 12. Kuratorium nadsyła ustalone tematy w zapieczętowanych i osobnych dla każdego przedmiotu kopertach przewodniczącemu Komisji Egzaminacyjnej, który ogłasza je zdającym w chwili rozpoczęcia egzaminu.

§ 13. Na egzaminie piśmiennym kandydaci opracowują tematy w odpowiedniej sali pod kontrolą przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej i jednego lub kilku wyznaczonych członków Komisji. Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się 4 godziny, na inne przedmioty po 3 godziny, nie licząc na to czasu, zużytego na podyktowanie i wybór tematu. Papier z pieczęcią danego zakładu otrzymują kandydaci na egzaminie i przed opuszczeniem sali muszą zwrócić wszystkie otrzymane arkusze.

§ 14. Jeżeli kandydat korzysta w czasie egzaminu z cudzej pomocy lub posługuje się niedozwolonymi środkami pomocniczymi, przewodniczący Komisji może go skreślić z listy zdających; w wyjątkowych przypadkach przewodniczący może go dopuścić do powtórnego egzaminu piśmiennego, przy czym nowy temat egzaminu wyznacza przewodniczący Komisji w porozumieniu z właściwym egzaminatorem.

§ 15. Wypracowania egzaminacyjne ocenia egzaminator danego przedmiotu, zaznaczając błędy i wyrażając umotywowaną ocenę jednym ze stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

Przewodniczący Komisji przegląda wypracowania i ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywować piśmiennie. Ocena przewodniczącego jest ostateczna.

§ 16. Do egzaminu ustnego nie może być dopuszczony kandydat, który otrzymał ocenę niedostateczną z języka polskiego lub z dwóch innych przedmiotów.

Kandydaci, którzy uczęszczali do gimnazjum z niepolskim językiem nauczania i otrzymali na egzaminie z wypracowania piśmiennego z języka nauczania ocenę niedostateczną, nie mogą być również dopuszczeni do egzaminu ustnego.

§ 17. Przed rozpoczęciem egzaminu ustnego Komisja Egzaminacyjna ustala na posiedzeniu listę dopuszczonych do tego egzaminu.

§ 18. Do egzaminu ustnego przewodniczący przygotowuje protokoły egzaminu według załączonego wzoru, wypracowania egzaminacyjne oraz pomoce potrzebne przy zdawaniu egzaminu.

§ 19. Przewodniczący dzieli przed egzaminem ustnym zdających na grupy. Egzamin ustny każdej grupy odbywa się oddzielnie. Egzamin ustny powinien być zorganizowany w ten sposób, by kandydat mógł go odbyć w ciągu jednego dnia, wyjątkowo w ciągu dwóch dni, następujących po sobie.

§ 20. Czas trwania egzaminu jednego kandydata nie powinien przekraczać ogółem $2\frac{1}{2}$ godziny, bez przerwy nie wolno go pytać dłużej niż 30 min.

§ 21. Przewodniczący ustala kolejność egzaminowania kandydatów oraz czas trwania egzaminu w ramach § 20. Egzamin ustny odbywa się wobec wszystkich członków Komisji z uwzględnieniem przepisów § 7. Egzaminowi może się przysłuchiwać kierownik szkoły, której uczniowie zdają egzamin, nie może być jednak obecny na naradach Komisji. Egzaminuje z każdego przedmiotu powołany do tego członek Komisji. Przewodniczącemu przysługuje prawo zadawania pytań zdającym.

§ 22. Członkowie Komisji są obowiązani zachować w tajemnicy treść egzaminów i obrad Komisji. Dotyczy to również kierownika szkoły, obecnego na egzaminie. Do ogłoszenia wyniku egzaminu piśmiennego i ostatecznego wyniku egzaminu jest upoważniony tylko przewodniczący Komisji.

§ 23. Oceny odpowiedzi ustnych z poszczególnych przedmiotów ustala Komisja Egzaminacyjna na wniosek egzaminatora danego przedmiotu i wyraża ją jednym z czterech stopni: bardzo dobry, dobry, dostateczny, niedostateczny.

§ 24. Bezpośrednio po egzaminie ustnym danej grupy zdających Komisja Egzaminacyjna ustala dla każdego z nich oceny ostateczne ze wszystkich przedmiotów egzaminu na podstawie 1) wyniku egzaminów piśmiennych, 2) wyników egzaminów ustnych, 3) opinii ogólnej członków Komisji o stopniu wykształcenia ogólnego i rozwoju umysłowego. Oceny te wyraża Komisja za pomocą stopni, wymienionych w § 23.

Uchwale Komisji o ostatecznym wyniku egzaminu może się sprzeciwić przewodniczący Komisji wówczas sprawa podlega decyzji Kuratorium.

§ 25. Bezpośrednio po zakończeniu na-

rady przewodniczący ogłasza wyniki każdej grupy zdających.

§ 26. Jeżeli zdający uzyskał ze wszystkich przedmiotów egzaminu oceny co najmniej dostateczne, otrzymuje świadectwo ukończenia gimnazjum według załączonego wzoru ze stopniami, ustalonymi w myśl § 24, podpisane przez przewodniczącego i członków Komisji Egzaminacyjnej i zaopatrzone pieczęcią Kuratorium Okręgu Szkolnego.

§ 27. Odstąpienie od egzaminu lub niestawienie się na egzamin powoduje skreślenie kandydata z listy zdających, o ile nie poda on ważnych, usprawiedliwiających okoliczności. W ostatnim przypadku Komisja Egzaminacyjna, a po jej rozwiązaniu Kuratorium Okręgu Szkolnego rozstrzygają o możliwości ponownego zdawania egzaminu w tym samym okresie egzaminów.

§ 28. Egzamin według niniejszego regulaminu można zdawać trzy razy. W wyjątkowych przypadkach kandydat może jeszcze przystępować do egzaminu za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 29. Z czynności Komisji Egzaminacyjnej, a także z jej posiedzeń oraz z przebiegu egzaminów piśmiennych i ustnych spisuje się protokoły, które podpisują wszyscy członkowie Komisji. Protokoły te, do których dołącza się wypracowania piśmienne, przekazuje przewodniczący Komisji Kuratorium Okręgu Szkolnego wraz z krótkim sprawozdaniem z przebiegu i wyniku egzaminu.

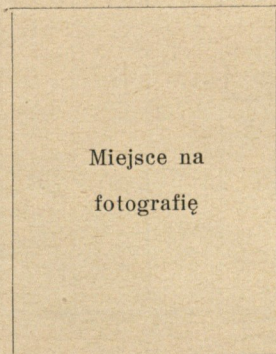
Wypracowania piśmienne mogą być zniszczone po upływie dwóch lat od terminu zdawania egzaminów.

Wzór protokołu.

PROTOKÓŁ EGZAMINU UKOŃCZENIA GIMNAZJUM OGÓLNO-KSZTAŁCĄCEGO.

Nr _____

(wypełnia Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej)

Miejsce na
fotografię

Nazwisko _____

Imię _____

Urodzon _____ dnia _____ roku _____

Wyznanie _____

Miejsce stałego zamieszkania _____

Adres w czasie egzaminów _____

który raz składa egzamin _____

Obiera język obcy nowożytny _____

Złożył świadectwa szkolne _____

Podpis Przewodniczącego Komisji Egzaminacyjnej
lub jego zastępcy:

PROTOKÓŁ EGZAMINÓW USTNYCH:

Przedmiot egzaminu	Data	Treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi:
Religia		
i td.		
i td.		

ZESTAWIENIE OCEN

Przedmioty egzaminu	Religia	Język polski	i td.	i td.	i td.	i td.	i td.	i td.	i td.	i td.	i td.
Egzamin piśmienny											
Egzamin ustny											
Ocena ostateczna											

Uchwała Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

_____ zdał _____ egzamin _____ ukończenia gimna-

zjum.

U w a g i:

Przewodniczący Komisji Egzaminacyjnej:

Członkowie:

Wzór świadectwa (str. 1)

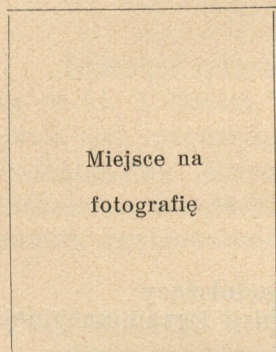
Kuratorium Okręgu Szkolnego _____

Państwowa Komisja Egzaminacyjna

Nr _____

Rok szkolny 19____/____

ŚWIADECTWO EGZAMINU
UKOŃCZENIA GIMNAZJUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO.

_____
(imię i nazwisko)

urodzon__ dnia _____ miesiąca

____ roku w _____ powiatu _____

____ religii (wyznania) _____

zdał w _____ roku

____ egzamin ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego przed Państwową Komisją Egzaminacyjną, powołaną przez

Kuratorium Okręgu Szkolnego _____

____ pismem z dnia _____

____ Nr _____.

Świadectwo niniejsze jest równoznaczne ze świadectwem ukończenia państwowego gimnazjum ogólnokształcącego.

W _____ dnia _____

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

Pieczęć
Kuratorium

Członkowie
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej

Wzór świadectwa (str. 2)

(imię i nazwisko)

otrzymał na egzaminie następujące oceny:

z nauki religii _____
 „ „ języka polskiego _____
 „ „ języka _____
 „ „ języka łacińskiego _____
 „ „ języka _____
 „ „ historii _____
 „ „ geografii _____
 „ „ biologii _____
 „ „ fizyki i chemii _____
 „ „ matematyki _____
 „ „ zajęć praktycznych _____
 „ „ ćwiczeń cielesnych _____

Skala oceny: bardzo dobrze, dobrze, dostatecznie.

Przewodniczący
Państwowej Komisji Egzaminacyjnej:

46

§ 3.

ROZPORZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego**

z dnia 2 marca 1937 r. nr II S-849/37

o organizacji państwowego liceum ogólnokształcącego.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. nr 38, poz. 389) zarządzam co następuje:

§ 1.

Liceum ogólnokształcące dzieli się na wydziały: humanistyczny, klasyczny, matematyczno-fizyczny i przyrodniczy. Przy odpowiedniej liczbie uczniów można łączyć wydziały na lekcjach niektórych przedmiotów.

§ 2.

Każdy wydział liceum składa się z dwóch klas o kursie jednorocznym.

Liczba uczniów w klasie licealnej, której nie podzielono na oddziały, względnie liczba uczniów w oddziale, również w razie łączenia wydziałów (§ 1) nie może w zasadzie przekraczać 40.

§ 4.

Do uruchomienia jednej klasy względnie jednego oddziału licealnego klasy I potrzeba przynajmniej 20 uczniów; w przypadkach wyjątkowych można za zgodą Ministerstwa uruchamiać klasę dla mniejszej liczby uczniów.

§ 5.

Przyjmowanie uczniów do kl. I licealnej odbywa się według osobnego regulaminu.

§ 6.

W zakresie organizacji roku szkolnego w liceum i podziału na okresy mają analogiczne zastosowanie przepisy, obowiązujące w gimnazjum ogólnokształcącym.

§ 7.

Klasy pierwsze liceum podlegają kierownictwu dyrektora (przełożonej) gimnazjum, przy którym zostały utworzone. Zakres obowiązków i kompetencji dyrektora (przełożonej) pozostaje bez zmiany.

§ 8.

Każda klasa względnie oddział licealny ma swojego opiekuna klasowego (opiekunkę klasową) spośród nauczycieli, zatrudnionych w danej klasie (oddziale).

§ 9.

Dyrektor (przełożona), nauczyciele, uczyący w kl. I liceum, lekarz szkolny, a tam, gdzie jest, psycholog szkolny, tworzą Radę Pedagogiczną liceum, która spełnia swoje funkcje na zasadach, obowiązujących w gimnazjum ogólnokształcącym.

§ 10.

Plany godzin przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych na poszczególnych wydziałach oraz zakres materiału i metody nauczania określają osobne przepisy.

§ 11.

Przy nauczaniu przedmiotów, w których program przewiduje prowadzenie zajęć uczniów w pracowniach, np. fizyki i chemii, biologii, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 30 uczniów, — zależnie od warunków pracy — można dzielić na dwie grupy.

§ 12.

Naukę przedmiotów nadobowiązkowych można w zasadzie organizować po zgłoszeniu się co najmniej 15 uczniów.

Uczeń może się uczyć jednego przedmiotu nadobowiązkowego, a tylko wyjątkowo dwóch. Uczęszczanie na naukę wybranego przedmiotu nadobowiązkowego obowiązuje ucznia w ciągu całego roku szkolnego.

§ 13.

Klasyfikowanie uczniów klasy I liceum w poszczególnych okresach odbywa się według zasad, ustalonych dla gimnazjum ogólnokształcącego.

§ 14.

Promowanie uczniów klas pierwszych odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych. Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy II, jeżeli ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie co najmniej dostateczne.

§ 15.

Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

47

ZARZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego

z dnia 22 lutego 1937 r. (Nr II S-848/37)

o regulaminie przyjmowania uczniów do państwowego
liceum ogólnokształcącego.

§ 1.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

Załącznik do zarządzenia Ministra
W. R. i O. P. z dn. 22 lutego 1937 r.
Nr II S-848/37.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do państwowego liceum ogólnokształcącego.

§ 1. Do liceum ogólnokształcącego mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, wolni są od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia, od wad i ułomności, uniemożliwiających im normalną pracę umysłową, oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęcie do klasy I-ej liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 16, a nie przekroczą lat 20, do klasy II kandydaci, którzy ukończą lat 17, a nie przekroczą lat 21.

Kandydaci, którzy przekroczyli ten wiek, nie więcej jednak jak o rok, mogą być przyjęci za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument, wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydaci mogą być w zasadzie przyjęci bez uprzedniego badania lekarskiego.

W razie wątpliwości, kandydaci mogą być na polecenie dyrektora poddani badaniu przez lekarza szkolnego.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do klasy I liceum, winni przedłożyć świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego, jako dowód przygotowania naukowego; kandydaci do klasy II winni nadto przedłożyć albo świadectwo ukończenia kl. I liceum państwowego względnie niepaństwowego z uprawnieniami liceów państwowych, albo zdać odpowiedni egzamin.

Rozwój umysłowy, który ma umożliwić kandydatowi skuteczne pobieranie nauki w liceum ogólnokształcącym, stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin (§ 10).

Egzamin dla kandydatów do klasy I opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego, dla kandydatów do klasy II — na materiale programowym odpowiedniego wydziału I klasy państwowego liceum ogólnokształcącego.

§ 5. Od egzaminu do klasy I mogą być zwolnieni kandydaci (także ci, którzy jako eksterni uzyskali świadectwo ukończenia gimnazjum), uznani przez Radę Pedagogiczną liceum za uzdolnionych i przygotowanych do podjęcia nauki w liceum na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum, a nadto w świadectwach rocznych, o ile je posiadają.

Kandydat, zwolniony od egzaminu, jest tym samym przyjęty do liceum.

§ 6. Przyjęcia do liceum przeprowadza się w zasadzie po zakończeniu roku szkolnego. Terminy zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości Dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy dokonywają przyjęć nowych uczniów. Po przyjęciu kandydatów zwolnionych od egzaminów dyrektorzy — w miarę wolnych miejsc — przeprowadzają egzaminy wstępne.

Nadto zależnie od wolnych miejsc egzaminy wstępne mogą się odbywać w pierwszych dniach roku szkolnego.

Do klasy II przyjmuje się kandydatów tylko za uprzednim zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

§ 7. Dyrektorzy mogą w miarę wolnych miejsc przyjmować ponadto:

- a) w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego bez egzaminu do kl. I i II kandydatów, którzy zdali egzamin wstępny, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca,
- b) w ciągu roku szkolnego, z wyjątkiem ostatniego okresu, do kl. I — uczniów, w razie przeniesienia rodziców względnie opiekunów na stały pobyt do danej miejscowości lub w razie innych okoliczności, uznanych przez dyrektora za dostatecznie uzasadnione. Uczniowie tacy mogą być przyjęci na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez Dyrekcję liceum ogólnokształcącego, względnie na podstawie egzaminu wstępnego (§ 4).

§ 8. Rodzice, względnie opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum o przyjęcie — z wymieniem wydziału, na jaki kandydat ma zamiar uczęszczać. Do po-

dania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 3), b) świadectwo ukończenia gimnazjum, c) świadectwo roczne, jeśli je kandydat posiada. Dokumentów tych nie składają kandydaci, zgłaszający się bezpośrednio po ukończeniu tego samego gimnazjum, przy którym jest zorganizowane liceum.

§ 9. Egzamin przeprowadza wyznaczony przez dyrektora nauczyciel danego przedmiotu w obecności dyrektora lub powołanego przez niego zastępcy.

§ 10. Egzamin składa się z części pisemnej i ustnej z następujących przedmiotów na poszczególnych wydziałach:

1) *Wydział klasyczny:*

egzamin pisemny: język polski
egzamin ustny: język łaciński
historia

2) *Wydział humanistyczny:*

egzamin pisemny: język polski
egzamin ustny: historia
język łaciński
lub
język obcy nowożytny, którego uczeń uczył się w gimnazjum jako obowiązkowego. } do wyboru przez ucznia

3) *Wydział matematyczno - fizyczny:*

egzamin pisemny: język polski
egzamin ustny: matematyka
fizyka
lub
chemia } do wyboru przez ucznia

4) *Wydział przyrodniczy:*

egzamin pisemny: język polski
egzamin ustny: biologia
fizyka
lub
chemia } do wyboru przez ucznia

§ 11. Egzamin pisemny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech tematów, danych mu do wyboru. Doboru tematów dokonywa dy-

rektor wraz z egzaminatorem w zakresie ćwiczeń w pisaniu, przewidzianych w programie gimnazjum.

Przy ustalaniu tematów można uwzględnić także materiał rzeczowy jednego z przedmiotów egzaminu ustnego.

Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczona jest 3 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Dyrektor ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywić piśmiennie.

§ 12. Do egzaminu ustnego przygotowuje dyrektor protokoły egzaminu według załączonego wzoru oraz wypracowania egzaminacyjne, świadectwa ukończenia gimnazjum, względnie świadectwa roczne kandydata.

§ 13. Po zakończeniu egzaminów wszystkich kandydatów egzaminatorzy pod przewodnictwem dyrektora decydują o wyniku egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kandydata z osobna. Uchwały zapadają zwykłą większością głosów, w razie równości głosów, decyduje dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 14. Jeżeli liczba kandydatów, którzy złożyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych miejsc, wówczas należy przyjąć przede wszystkim tych, którzy zostali uznani za bardziej uzdolnionych, spośród tych zaś dzieci rodziców niezamożnych.

§ 15. Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do danego liceum bez względu na kolejność, ustaloną w myśl § 5 i 14, przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari”, poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych, sierotom, zasługującym na specjalną pomoc oraz dzieciom nauczycieli.

§ 16. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin do liceum, nie został do niego przyjęty wskutek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpowiednie zaświadczenie według załączonego wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia kandydata do ubiegania się o przyjęcie do klasy 1 innego liceum ogólnokształcącego na taki sam wydział bez ponownego składania egzaminu (§ 7).

§ 17. Kandydat, który nie zdał egzaminu wstępnego do liceum, może egzamin ten powtórzyć według niniejszego regulaminu w terminach, przewidzianych w § 6, o ile spełnia warunki, zawarte w § 1—4.

§ 18. Uchwały, dotyczące wyniku egzaminu i przyjęcia kandydatów, winny być odnotowane w protokółach; do protokółów tych należy dołączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów.

Wypracowania te mogą być zniszczone

po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

§ 19. Osobne przepisy określają warunki przechodzenia uczniów ze szkół zawodowych stopnia licealnego do odpowiednich wydziałów liceów ogólnokształcących.

§ 20. Przeprowadzenie egzaminów wstępnych do liceów ogólnokształcących według zasad odmiennych może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

WZÓR PROTOKÓŁU.

ARKUSZ KANDYDATA DO LICEUM.

Nr _____

Nazwisko _____

Imię _____

Urodzon _____ dnia _____ roku

Wyznanie _____

Miejsce stałego zamieszkania _____

Uczył się języka obcego obowiązkowego _____

” ” ” ” nadobowiązkowego _____

Złożył świadectwa szkolne _____

Ubiega się o przyjęcie na Wydział _____

Dyrektor

PROTOKÓŁ EGZAMINU WSTĘPNEGO DO LICEUM OGÓLNOKSZTAŁCĄCEGO.

Na podstawie uchwały Pady Pedagogicznej Liceum zwolniony od egzaminu wstępnego do liceum na Wydział _____

Przedmiot egzaminu	Data	Temat względnie treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi:
Język polski		
Język łaciński		
Język obcy nowożytny		
Historia		
Matematyka		
Fizyka		
Chemia		
Biologia		

U c h w a ł a

_____ zdał _____ egzamin do liceum na Wydział _____

Przyjęt _____

Nieprzyjęt _____ z powodu _____

W _____ dnia _____

Dyrektor _____

Egzaminatorzy _____

WZÓR ZAŚWIADCZENIA.

Państwowe Liceum _____

w _____

Rok szkolny 19____/____

Z A Ś W I A D C Z E N I E .

urodzon _____ dnia _____ 19____ r. w _____

_____ dopuszczon _____ na podstawie świadectwa ukończe-
nia gimnazjum do egzaminu wstępnego na wydział liceum _____

_____, egzamin ten zdał _____

Nie został _____ przyjęt _____ z powodu braku miejsca.

W _____ dnia _____ 19____ r.

Dyrektor

48

ROZPORZĄDZENIE

Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia
Publicznego.

z dnia 6 marca 1937 r. (Nr II S—1291/37)

o organizacji państwowego liceum pedagogicznego.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60
ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkol-
nictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) zarzą-
dzam co następuje:

§ 1.

Liceum pedagogiczne składa się z trzech
klas o kursie jednorocznym i posiada z re-
guły oddziały równoległe.

§ 2.

Liczba uczniów w klasie, której nie po-
dzielono na oddziały, nie może przekraczać 40.

§ 3.

Do uruchomienia jednej klasy względnie
jednego oddziału licealnego klasy I potrzeba
przynajmniej 20 uczniów; w przypadkach wy-
jątkowych można za zgodą Ministerstwa uru-
chamiać klasy dla mniejszej liczby uczniów.

§ 4.

Przyjmowanie uczniów do klasy I liceal-
nej odbywa się według osobnego regula-
minu.

§ 5.

W zakresie organizacji roku szkolnego
w liceum i podziału na okresy mają analo-

giczne zastosowanie przepisy, obowiązujące w szkole średniej ogólnokształcącej.

§ 6.

Kierownictwo liceum męskiego sprawuje dyrektor, żeńskiego—przełożona, koedukacyjnego—dyrektor lub przełożona.

Powierzanie obowiązków dyrektora liceum nastąpić może jedynie za uprzednią zgodą Ministerstwa.

§ 7.

Każda klasa względnie oddział licealny ma swojego opiekuna klasowego (opiekunkę klasową) spośród nauczycieli, zatrudnionych w danej klasie (oddziale).

§ 8.

Dyrektor (przełożona), nauczyciele, uczący w klasie I liceum i lekarz szkolny tworzą Radę Pedagogiczną, która współdziała z dyrektorem w organizowaniu i realizacji pracy wychowawczej i dydaktycznej.

Przewodniczącym Rady Pedagogicznej jest dyrektor (przełożona) liceum. Regulamin Rady Pedagogicznej ustala oddzielne zarządzenie.

Dyrektorowi (przełożonej) przysługuje prawo zawieszania uchwał Rady Pedagogicznej, które uzna za niezgodne z przepisami lub przeciwne dobru szkoły.

§ 9.

Plany godzin przedmiotów obowiązkowych i nadobowiązkowych w liceum oraz zakres materiału i metody nauczania określają osobne przepisy.

§ 10.

Przy nauczaniu przedmiotów, w których program przewiduje prowadzenie zajęć w pracowniach lub jest oparty na ćwiczeniach indywidualnych albo zespołowych, klasę (oddział), liczącą nie mniej niż 26 uczniów—zależnie od warunków pracy—dzieli się stosownie do wymagań programu na grupy.

§ 11.

Naukę przedmiotów nadobowiązkowych można w zasadzie organizować po zgłoszeniu się co najmniej 12 uczniów.

Uczęszczanie na naukę wybranego przed-

miotu nadobowiązkowego obowiązuje ucznia w ciągu całego roku szkolnego.

§ 12.

Klasyfikowanie uczniów klasy I liceum odbywa się w sposób analogiczny jak w szkole średniej ogólnokształcącej.

§ 13.

Promowanie uczniów klasy I liceum odbywa się na podstawie stopni rocznych z przedmiotów obowiązkowych. Stopnie z przedmiotów nadobowiązkowych nie mają wpływu na promocję. Uczeń może być promowany do klasy II, jeżeli ze wszystkich przedmiotów obowiązkowych posiada stopnie co najmniej dostateczne.

§ 14.

Liceum pedagogiczne posiada własną szkołę ćwiczeń, zorganizowaną w sposób, przewidziany rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 8 lutego 1924 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6, poz. 52), przy czym nie mają zastosowania postanowienia §§ 2, 6, 8 i 11 tego rozporządzenia.

Przyjmowanie uczniów do szkół ćwiczeń odbywa się zgodnie z przepisami, obowiązującymi przy przyjmowaniu uczniów do publicznych szkół powszechnych. Dzieci, uczęszczające do szkół ćwiczeń, spełniają obowiązki szkolny.

Liczba uczniów w szkole ćwiczeń i wymiar godzin nauki powinny odpowiadać normom, przewidzianym w § 10 statutu publicznych szkół powszechnych. Liczba uczniów może być w przypadkach wyjątkowych mniejsza, jeżeli wymagają tego szczególne potrzeby praktyki pedagogicznej uczniów liceum.

O ile w przypadkach wyjątkowych zorganizowanie własnej szkoły ćwiczeń jest niemożliwe, Kuratorium Okręgu Szkolnego wyznacza w porozumieniu z dyrektorem liceum i inspektorem szkolnym czasowo jedną z publicznych szkół powszechnych dla spełniania zadań szkoły ćwiczeń. Ogólny nadzór nad taką szkołą spełnia nadal inspektor szkolny.

Zakres korzystania z innych szkół powszechnych dla celów praktyki wskazuje program liceum.

§ 15.

Przy każdym liceum jest organizowany osobny internat na warunkach i w sposób przewidziany rozporządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 5 lutego 1923 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 3, poz. 18). W szczególności analogiczne mają zastosowanie przepisy, zawarte w rozdziałach „II. Organizacja gospodarcza” i „III. Organizacja prac wychowawczych”. Przewidziane w rozdziale „I. Organizacja zarządu” funkcje Rady Opiekuńczej będzie spełniała do czasu wydania innych postanowień Rada Opiekuńcza internatu, w skład której wchodzi lekarz szkolny, wychowawcy internatu, dwaj delegaci Rady Pedagogicznej, nie będący wychowawcami internatu i dyrektor liceum jako przewodniczący. W skład Rady Opiekuńczej mogą być zaproszone przez dyrektora liceum na wniosek Rady Pedagogicznej dwie lub trzy osoby, nie związane pracą swoją z liceum (o ile można spośród rodziców młodzieży, pobierającej naukę w liceum).

W odniesieniu do pracy wychowawczej w internacie mają nadal zastosowanie wskazania, zawarte w okólniku Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 15 listopada 1927 r. (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 15, poz. 260).

§ 16.

Licea pedagogiczne przejmują mienie państwowych seminariów nauczycielskich, szkół ćwiczeń i internatów, stanowiące własność Skarbu Państwa.

§ 17.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

**Złóż ofiarę na pomoc zimową dla
bezrobotnych.**

ZARZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego**

z dnia 1 marca 1937 r. (Nr II S—1290/37)

o regulaminie przyjmowania uczniów do klasy I państwowego liceum pedagogicznego.

§ 1.

Na podstawie art. 2 ust. 2, art. 59 i 60 ustawy z dnia 11 marca 1932 r. o ustroju szkolnictwa (Dz. U. R. P. Nr 38, poz. 389) ustanawiam regulamin przyjmowania uczniów do klasy I państwowego liceum pedagogicznego, ogłoszony jako załącznik do niniejszego zarządzenia.

§ 2.

Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 1 czerwca 1937 r.

(—) *W. Świętosławski*

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego.

REGULAMIN

przyjmowania uczniów do klasy I państwowego liceum pedagogicznego.

§ 1. Do klasy I liceum pedagogicznego mogą być przyjęci kandydaci, którzy mają odpowiedni wiek, zdrowie oraz wykażą należyty rozwój umysłowy i przygotowanie naukowe.

§ 2. O przyjęciu do klasy I liceum mogą się ubiegać kandydaci, którzy w terminie do dnia 1 września danego roku kalendarzowego ukończą co najmniej lat 16, a nie przekroczą lat 20.

Kandydaci, którzy przekroczyli ten wiek, nie więcej jednak jak o rok, mogą być przyjęci za zezwoleniem Kuratora Okręgu Szkolnego.

Dowodem, stwierdzającym wiek kandydata, jest odpowiedni dokument wydany przez urząd stanu cywilnego.

§ 3. Kandydatów, zgłaszających się do liceum, bada lekarz szkolny w celu stwier-

dzenia, czy są wolni od chorób, zagrażających zdrowiu otoczenia oraz od wad i ułomności cielesnych, któreby w przyszłości mogły im przeszkadzać w sprawowaniu obowiązków nauczyciela. Badania te odbywają się w sposób ustalony przy przyjmowaniu uczniów do zakładów kształcenia nauczycieli.

§ 4. Kandydaci, zgłaszający się do klasy I liceum powinni przedłożyć jako dowód przygotowania naukowego świadectwo ukończenia gimnazjum ogólnokształcącego. Jako dowód przygotowania naukowego uznaje się również świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu, wydane przez gimnazjum państwowe lub prywatne, posiadające prawa państwowych szkół średnich ogólnokształcących. Rozwój umysłowy, który ma umożliwić kandydatowi skuteczne pobieranie nauki w liceum pedagogicznym, stwierdza odpowiednio przeprowadzony egzamin.

Egzamin dla kandydatów do klasy I opiera się na materiale programowym państwowego gimnazjum ogólnokształcącego; przy egzaminie kandydatów, posiadających świadectwa ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu, należy mieć na uwadze wymagania programu danego gimnazjum.

§ 5. Od egzaminu do klasy I liceum mogą być zwolnieni kandydaci, uznani przez Komisję Egzaminacyjną (§ 10) za uzdolnionych i przygotowanych do podjęcia nauki w liceum, na podstawie ocen, zawartych w świadectwie ukończenia gimnazjum, oraz charakterystyki uzdolnień i przydatności kandydata do zawodu nauczycielskiego, przedstawionej przez dyrekcję gimnazjum, do którego uczęszczał.

Kandydat zwolniony od egzaminu, jest tym samym przyjęty do danego liceum.

§ 6. Przyjęcie do liceum przeprowadza się w zasadzie po zakończeniu roku szkolnego. Terminy zgłoszeń i egzaminów wyznacza Kuratorium Okręgu Szkolnego i podaje je do wiadomości dyrekcjom. W tych terminach dyrektorzy dokonywają przyjęć nowych uczniów. Po przyjęciu kandydatów, zwolnionych od egzaminów, dyrektorzy — w miarę wolnych miejsc — przeprowadzają egzaminy wstępne.

Nadto zależnie od wolnych miejsc egza-

miny wstępne mogą się odbywać w pierwszych dniach roku szkolnego.

§ 7. Dyrektorzy przyjmować mogą w miarę wolnych miejsc nadto:

a) w ciągu pierwszego miesiąca roku szkolnego do kl. I kandydatów, którzy zdali egzamin wstępny, a nie zostali przyjęci z powodu braku miejsca, oraz tych, którzy nie mogli wskutek choroby lub innych okoliczności, zasługujących na uwzględnienie, rozpocząć nauki w normalnym terminie.

b) w ciągu roku szkolnego, z wyjątkiem ostatniego okresu, do kl. I uczniów w razie przeniesienia rodziców względnie opiekunów na stały pobyt do danej miejscowości lub w razie innych okoliczności, uznanych przez dyrektora za dostatecznie uzasadnione.

Uczniowie tacy mogą być przyjęci na podstawie świadectwa odejścia, wydanego przez dyrekcję liceum pedagogicznego, które opuszczają, względnie na podstawie egzaminu.

§ 8. Rodzice względnie opiekunowie, zgłaszający kandydata do liceum, składają w terminie, ogłoszonym przez Kuratorium Okręgu Szkolnego, podanie do Dyrekcji liceum w sprawie przyjęcia.

Do podania dołączają: a) dokument urzędu stanu cywilnego (§ 2, ustęp 3), b) świadectwo ukończenia gimnazjum lub świadectwo ukończenia 6 klas gimnazjum dawnego typu.

§ 9. Egzamin składa się z części piśmiennej i ustnej z następujących przedmiotów: egzamin piśmienny z języka polskiego, egzamin ustny z języka polskiego i matematyki. W liceach (oddziałach licealnych) z niepolskim językiem nauczania odbywa się również egzamin piśmienny i ustny z języka nauczania.

Ponadto powinien być zbadany stopień muzykalności i słuchu muzycznego wszystkich kandydatów, zgłaszających się do liceum, w sposób ustalony przy przyjmowaniu uczniów do zakładów kształcenia nauczycieli.

§ 10. Egzamin przeprowadza powołana przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Komisja Egzaminacyjna, złożona z dyrektora zakładu oraz odpowiedniej liczby nauczycieli przedmiotów, wymienionych w § 9.

Egzamin odbywa się pod przewodnictwem dyrektora.

§ 11. Egzamin piśmienny z języka polskiego polega na opracowaniu przez kandydata jednego z trzech danych mu do wyboru tematów. Doboru tematów dokonywa dyrektor wraz z egzaminatorem w zakresie ćwiczeń w pisaniu, przewidzianych w programie gimnazjum.

Na wypracowanie z języka polskiego przeznaczają się 3 godziny.

Wypracowanie egzaminacyjne ocenia właściwy egzaminator. Dyrektor ma prawo wystawić inną ocenę, niezgodną z oceną egzaminatora; zmianę tę powinien umotywić piśmiennie.

Przy egzaminie ustnym należy zwrócić uwagę na uzdolnienia i zamiłowania kandydatów, mające znaczenie dla zawodu nauczycielskiego.

Egzamin piśmienny i ustny z niepolskiego języka nauczania należy oprzeć na tych samych zasadach co egzamin z języka polskiego.

§ 12. Do egzaminu ustnego przygotowuje dyrektor protokoły egzaminu według załączonego wzoru oraz wypracowania egzaminacyjne, przedłożone przez kandydatów świadectwa i charakterystyki ich uzdolnień, przedstawione przez dyrekcję gimnazjów (§ 5).

§ 13. Po zakończeniu egzaminów wszystkich kandydatów egzaminatorzy pod przewodnictwem dyrektora decydują o wyniku egzaminu i przyjęciu do liceum każdego kandydata z osobna. Nie może być przyjęty do liceum kandydat, który z jednego z przedmiotów otrzymał ocenę niedostateczną. Nie może również być przyjęty kandydat, który nie odpowiada wymaganiom przepisanych co do zdrowia lub wykazuje zupełny brak muzykalności i słuchu muzycznego.

Uchwały zapadają zwyczajną większością głosów; w razie równości głosów decyduje dyrektor.

Decyzję podaje dyrektor do wiadomości kandydatom.

§ 14. Jeżeli liczba kandydatów, którzy złożyli egzamin, przewyższa liczbę wolnych miejsc, wówczas należy przyjąć przede wszystkim tych, którzy zostali uznani za bardziej uzdolnionych, spośród tych zaś dzieci rodziców niezamożnych.

Prawo pierwszeństwa w przyjęciu do danego liceum bez względu na kolejność, ustanoną w myśl § 5 i ust. 1 § 14 przysługuje dzieciom kawalerów orderu „Virtuti Militari“, poległych funkcjonariuszy policji państwowej, inwalidów wojennych, sierotom, zasługującym na specjalną pomoc, oraz dzieciom nauczycieli.

§ 15. Jeżeli kandydat, który zdał egzamin do liceum, nie został do niego przyjęty wskutek braku miejsca, wówczas otrzymuje odpowiednie zaświadczenie według załączonego wzoru. Zaświadczenie takie uprawnia kandydata do ubiegania się o przyjęcie do klasy I innego liceum pedagogicznego bez ponownego składania egzaminu (§ 7).

§ 16. Kandydat, który nie zdał egzaminu wstępnego do liceum, może egzamin ten powtórzyć według niniejszego regulaminu, w terminach, przewidzianych w § 6, o ile spełnia warunki zawarte w § 1—4.

§ 17. Uchwały, dotyczące wyniku egzaminu i przyjęcia kandydatów, powinny być odnotowane w protokóle; do protokółów tych należy dołączyć wypracowania egzaminacyjne kandydatów oraz charakterystykę kandydatów (§ 5).

Wypracowania te mogą być zniszczone po upływie 2 lat od terminu zdawania egzaminu.

§ 18. Osobne przepisy określają warunki przechodzenia uczniów z liceów ogólnokształcących i ze szkół zawodowych typu licealnego do liceów pedagogicznych.

§ 19. Przeprowadzanie egzaminów wstępnych do liceów pedagogicznych według zasad odmiennych może być dokonane jedynie za zezwoleniem Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

Tysiące ludzi są bez dachu, bez odzieży, bez jedzenia. Ratujmy ich od zimna i głodu.

WZÓR PROTOKÓŁU.

ARKUSZ KANDYDATA DO KLASY I
LICEUM PEDAGOGICZNEGO

Nr _____

Nazwisko _____

Imię _____

Urodzon _____ dnia _____ roku _____

Wyznania _____

Miejsce stałego zamieszkania _____

Złożył świadectwa szkolne _____

Dyrektor — Przełożona

PROTOKÓŁ EGZAMINU WSTĘPNEGO DO KLASY I LICEUM PEDAGOGICZNEGO.

Na podstawie uchwały Komisji Egzaminacyjnej zwolniony od egzaminu wstępnego do klasy I liceum.

Przedmiot egzaminu	Data	Temat względnie treść pytań i krótka charakterystyka odpowiedzi:	
		egzamin piśmienny	egzamin ustny
Język polski			
Język _____			
Matematyka			

U c h w a ł a

_____ zdał _____ egzamin do liceum pedagogicznego

Przyjęt _____

Nieprzyjęt _____ z powodu _____

W _____ dnia _____

Dyrektor — Przełożona _____

Egzaminatorzy _____

Wzór zaświadczenia.

Państwowe Liceum Pedagogiczne

w _____

Nr _____

Rok szkolny _____

Z A Ś W I A D C Z E N I E.

urodzon _____ dnia _____ 19 _____ r. w _____

_____ dopuszczony na podstawie świadectwa
ukończenia gimnazjum do egzaminu do klasy I liceum pedagogiczneg
egzamin ten zdał _____

Nie został _____ przyjęt _____

z powodu braku miejsca

W _____ dnia _____ 19 _____ r.

Dyrektor — Przełożona

Pieczęć

50

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa
Dnia 2 marca 1937 r.
Nr II P-683/37

Zbiórka na „Dar Narodowy 3 Maja”.

Zezwalam na urządzenie w szkołach
zbiórki na rzecz „Daru Narodowego 3 Maja”
w czasie od 2—10 maja 1937 r.

Zbiórkę organizują: Towarzystwo Szkoły
Ludowej na terenie Kuratorium Okręgu Szkol-
nego Krakowskiego i Lwowskiego, Towarzy-
stwo Czytelní Ludowych w Poznaniu na ob-
szarze województw: poznańskiego, pomorskie-
go i górnośląskiej części województwa ślą-
skiego, Polska Macierz Szkolna w Warszawie
na obszarze m. st. Warszawy, oraz woje-
wództw: warszawskiego, lubelskiego, łódzkie-

go, kieleckiego, białostockiego, wołyńskiego,
poleskiego, nowogródzkiego i wileńskiego.

Zbiórka ma na celu uruchomienie i utrzy-
mywanie szkół powszechnych w wojewódz-
twach przez organizacje oświatowe polskie.

Winna ona mieć charakter najzupełniej
dobrowolny, przy czym składki młodzieży
szkolnej nie mogą przekraczać norm, za-
strzeżonych w okólniku Nr 80 z dnia 22
sierpnia 1936 r. (II P-5000/36)*.

Minister;

(—) W. Świątosławski.

*) p. Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr 10 z 1936 poz. 108.

**Pomoc dla bezrobotnych to nie jał-
mużna—to obowiązek.**

ZARZĄDZENIE**Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego**

z dnia 31 stycznia 1937 r. (Nr Szt—609/37)

o powołaniu Komisji dla spraw radiowych.

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 27 lutego 1937 Nr 2 poz. 27).

§ 1. W związku z działalnością Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w dziedzinie radia, powołuję Komisję dla spraw radiowych, czynną przy Wydziale Sztuki.

§ 2. Komisja składa się z przewodniczącego, jego zastępcy i 12 członków. Przewodniczącego i jego zastępcę powołuje Minister Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego spośród urzędników Wydziału Sztuki, członków zaś spośród pracowników innych jednostek organizacyjnych Ministerstwa.

§ 3. Do zadań Komisji należy:

- 1) opracowywanie wniosków dla Ministra w zakresie potrzeb radiowych szkolnictwa, oświaty, nauki i sztuki, oraz ustalanie zasad współpracy z Radiem Polskim w zakresie opracowywania programów radiowych.

§ 4. Komisja obraduje w sposób ustalony regulaminem, zatwierdzonym przez Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego.

§ 5. Zarządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem 15 lutego 1937 r.

Minister Wyznań Religijnych
i Oświecenia Publicznego:

(—) *W. Świętosławski.*

Głodnego nakarmić, nagiego przyodziać.

Pomoc bezrobotnym to wzmocnienie obrony wewnętrznej Państwa.

MINISTER
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
i OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

OKÓLNİK Nr 18

z dnia 8 marca 1937 r. (II W-8880/36)

w sprawie modelarstwa okrętowego.

Celem zaznajomienia młodzieży z zasadniczymi typami statków, rozbudzenia jej zamiłowania do konstruowania modeli okrętowych oraz pogłębienia prac kół szkolnych L. M. K., Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego zamierza, w porozumieniu z Zarządem Głównym L. M. i K. wprowadzić w roku szkolnym 1937/38 w publicznych szkołach powszechnych i w państwowych gimnazjach modelarstwo okrętowe w ramach obowiązujących zajęć praktycznych. Prace z zakresu modelarstwa okrętowego będą wykonywane jednocześnie z modelarstwem lotniczym w klasie VI szkół powszechnych oraz w kl. I—IV gimnazjum. W kl. VI szkół powszechnych na modelarstwo okrętowe wraz z modelarstwem lotniczym należy przeznaczyć w sumie około 10 godzin, a w klasie I—IV gimnazjum przeciętnie po 14 godzin.

Godziny przeznaczone na modelarstwo lotnicze i okrętowe należy skupiać stale w drugim półroczu w ten sposób, by prace te były dokonywane w kilku po sobie następujących tygodniach. Szkołom powszechnym dostarczy potrzebnych materiałów L. M. i K., w gimnazjach koszty związane z tymi pracami pokrywane będą z taksy administracyjnej. Celem ułatwienia nauczycielstwu prowadzenia prac z zakresu modelarstwa okrętowego na terenie szkół, organizowane będą przez Zarząd Główny L. M. i K. w najbliższym czasie specjalne kursy, na które należałoby kierować przede wszystkim nauczycieli uczących zajęć praktycznych w gimnazjach. Celem właściwego rozwiązania omawianego zagadnienia i racjonalnej organizacji pracy, zamierza Zarząd Główny L. M. i K. ogłosić odpowiednie wskazówki, które wraz z rysunkami modeli zostaną rozesłane do szkół w odpowiedniej ilości egzemplarzy.

Za pracę (modelarstwa okrętowego) na terenie kół szkolnych L. M. i K. poza godzinami obowiązkowymi będą nauczyciele zajęć praktycznych wynagrodzani przez Zarząd Główny L. M. i K. Wysokość wynagrodzenia nie może być niższą od norm przewidzianych w przepisach o dodatkach służbowych dla nauczycieli za godziny nadliczbowe.

Minister:

(—) *W. Świętosławski.*

53

MINISTERSTWO
WYZNAŃ RELIGIJNYCH
I OŚWIECENIA PUBLICZNEGO

Warszawa.

Dnia 4 marca 1937 r.

Nr II S-931/37.

W sprawie przestrzegania przepisów o prawie autorskim.

W związku z zapytaniem niektórych Kuratoriów Okręgów Szkolnych Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego wyjaśnia, że na wykonywanie w szkołach utworów muzycznych lub słownych podczas zabaw tanecznych, koncertów, przedstawień amatorskich i tp. imprez dochodowych, konieczne jest w myśl postanowienia art. 14 pkt. 2 ustawy z dnia 29 marca 1926 r. o prawie autorskim (Dz. U. R. P. Nr 48, poz. 286) uzyskanie licencji od przedstawicieli Związku Autorów i Kompozytorów Scenicznych („ZAIKS”) Warszawa, ul. Marszałka Focha 2, oraz uiszczenie należnych tantiem autorskich.

Od obowiązku tego wolne są szkoły, jeżeli wykonywanie utworów muzycznych lub słownych stanowi część składową obchodu narodowego, jest imprezą urządzoną wyłącznie dla młodzieży szkolnej, lub gdy impreza nie ma charakteru dochodowego.

Podsekretarz Stanu:

(—) *Jerzy Ferek Błeszyński.*

54

OKÓLNIK Nr 4

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 8 marca 1937 r. Nr BP-6476/37

do P.P. Inspektorów Szkolnych oraz Dyrektorów wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie terminowego załatwiania spraw personalnych.

Do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego często nadsyłane są skargi poszczególnych osób względnie memoriały Związków i Stowarzyszeń Nauczycielskich na nieterminowe załatwianie przez władze szkolne spraw personalnych nauczycieli, a w szczególności spraw, związanych z wypłatą uposażenia lub wynagrodzenia.

Niezałatwienie w należytych terminach spraw, dotyczących najżywoźniejszych interesów szerokiego rzesz nauczycielskich, odbija się nader niekorzystnie na pracy tych nauczycieli w szkole, powodując słuszne ich rozgoryczenie.

Tego rodzaju stan rzeczy jako szkodliwy dla szkolnictwa polskiego i obniżający powagę administracji musi ulec zmianie na lepsze i dlatego proszę Panów Dyrektorów i Inspektorów o załatwianie spraw personalnych jak najstaranniej we właściwych terminach.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

55

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

dn. 19 marca 1937 r. Nr. 0—7908/37.

Do Panów Inspektorów Szkolnych, Dyrektorów i Kierowników wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie „Dni Przeciwgruźliczych”.

Zarządzam, by w okresie czasu od 7 do 30 kwietnia r. b. wszystkie szkoły w Okręgu nawiązały współpracę z pp. Lekarzami, czynnymi w szkołach, oraz z pp. Lekarzami, którzy sprawują niestałą opiekę nad szkoła-

mi, na temat akcji „Dni Przeciwgruźliczych”, w szczególności zarządzam, by w okresie „Dni Przeciwgruźliczych” zostały wygłoszone w każdej szkole pogadanki o gruźlicy¹⁾ dla dzieci i młodzieży, a gdzie to jest możliwe — również dla rodziców.

Dla utrwalenia wiadomości o gruźlicy pożądanym jest, by zagadnienie to zostało wprowadzone jako temat do wypracowań uczniowskich. Czynniki oświaty pozaszkolnej winny również w okresie „Dni Przeciwgruźliczych” uwzględnić zagadnienie gruźlicy.

W życiu codziennym przestrzegać należy następujących wytycznych:

1. W każdej szkole winien być prowadzony zeszyt ewidencyjny dziatwy, dotkniętej gruźlicą.

2. W szkole nie może się uczyć uczeń dotknięty gruźlicą udzielającą się.

3. W szkole nie powinien pracować żaden osobnik, chory na gruźlicę udzielającą się, czy to nauczyciel, czy też woźny.

4. Wychowawcy winni czuwać, by dziatwa dotknięta gruźlicą była pod opieką poradni przeciwgruźliczej ew. w obwodach — wiejskich lekarzy rejonowych.

5. Dla dzieci z rodzin niezamożnych dotkniętych gruźlicą organizować należy dożywianie w szkole przynajmniej od początku II-go półrocza.

6. Dbać o czystość w szkole, należyte zwalczanie kurzu i o racjonalne przewietrzanie izb szkolnych.

Kurator Okręgu Szkolnego:

(—) *M. B. Godecki.*

¹⁾ Artykuł dr Borowskiego w części nieurzędowej nin. numeru Dz. Urz. (str. 151).

Pomoc bezrobotnym jest czynem obywatelskim.

56

OKÓLNIK

Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego

z dnia 20 marca 1937 Nr 0 4874/37

do PP. Inspektorów Szkolnych i Dyrektorów wszystkich szkół w Okręgu

w sprawie składek harcerskich.

Na podstawie pisma M. W. R. i O. P. z dn. 17 II 37 r. D. II. P.-816/37 wyjaśniam, że okólnik Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego Nr 80 z dnia 22 sierpnia 1936 r. (II P-5000/36)*) reguluje sprawę pobierania składek w szkole na rzecz wszystkich organizacji społecznych oraz stowarzyszeń i żadne wyjątki od przyjętych zasad i norm nie są przewidywane.

Ponieważ jednak udział młodzieży szkolnej w harcerskich jednostkach organizacyjnych powoduje wewnątrz kół wpłaty na potrzeby materiałowe, związane z programowymi pracami harcerskimi, Ministerstwo nie widzi przeszkód w pobieraniu takich opłat, jeżeli ich wysokość będzie dostosowana do zamożności rodziców (opiekunów) młodzieży.

Kurator Okręgu Szkolnego

(—) *M. B. Godecki.*

57

RUCH SŁUŻBOWY.

Przeniesieni w stan spoczynku:

Z dniem 28 lutego 1937 r.

Michałowski Paweł, kierownik 3-klas. publicznej szkoły powszechnej w Hołyncie, powiatu nieświeskiego, na własną prośbę.

Łukowska Maria, nauczycielka 1-klas. publicznej szkoły powszechnej w Możejkach, powiatu oszmiańskiego, na własną prośbę.

Z dniem 31 marca 1937 r.

Bartoszewicz Bonifacy, woźny Państwowej Szkoły Ogrodniczej w Wilnie, z powodu choroby.

*) p. Dz. Urz. K. O. S. Wil. Nr 10 z 1936 poz. 108.

K O N K U R S

na stanowiska kierowników publicznych
szkół powszechnych.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego ogłasza niniejszym konkurs na stanowiska kierowników publicznych szkół powszechnych m. Wilna, a mianowicie:

1) w 4-kl. publ. szkole powsz. Nr 3 (koedukacyjnej) specjalnej dla dzieci głuchoniemych, ul. Trocka 22. Mieszkania dla kierownika szkoły nie ma.

2) w 7-kl. koedukacyjnej publ. szkole powszechnej Nr 42, ul. Wilkomierska Nr 3. Mieszkania dla kierownika szkoły nie ma.

O stanowiska te ubiegać się mogą kandydaci, posiadający pełne kwalifikacje zawodowe oraz odpowiadający wymaganiom art. 12 ustawy z dnia 1 lipca 1926 r. o stosunkach służbowych nauczycieli w brzmieniu obwieszczenia z dn. 9.XI.1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 104, poz. 873).

Podania należy udokumentowane winni kandydaci wnieść w drodze służbowej do Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego przez Inspektora Szkolnego Miejskiego w Wilnie w terminie do dnia 30 od daty wyjścia niniejszego Dziennika Urzędowego.

K O M U N I K A T Y.

Wydawnictwo p. t.: „Pisma Zbiorowe Józefa Piłsudskiego”.

Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego poleca uwadze PP. Inspektorów, Dyrektorów, Kierowników i Nauczycieli szkół wszelkich typów wydawnictwo p. t. „Pisma Zbiorowe Józefa Piłsudskiego”, obejmujące w 10 tomach wszystkie bez wyjątku prace pisarskie Marszałka Piłsudskiego.

Szczegółowych informacji, dotyczących warunków prenumeraty tego wydawnictwa, udzielić może Instytut Józefa Piłsudskiego, Warszawa, Aleje Ujazdowskie 1.

Kto prześle do 10 kwietnia zamówienie pod wyżej wskazanym adresem, temu będzie co miesiąc, poczynając od dnia 1 maja 1937 roku, przynosił do mieszkania listonosz jeden tom „Pism Zbiorowych Józefa Piłsudskiego”, prenumerator zaś będzie obowiązany wpłacić listonoszowi-oddawcy, bez żadnych formalności i dodatkowych kosztów, 3,— zł.

Zmiany w rozkładzie

godzin przyjęć i hospitacji kierowników ognisk i grup metodycznych przy Kuratorium
O. S. Wil. w roku szkolnym 1936/37.

Przedmiot adres ogniska lub grupy metodycznej	Kierownik Nazwisko i imię	Przyjęcia interesantów		Hospitacja lekcji	
		dzień	godz. od — do	dzień	godz. od — do
Język Polski Państw. Gimnazjum im. A. Mickiewicza w Wilnie, ul. Dominikańska 5/5 tel. 9-89.	Dr Wokulska-Piotrowiczowa Jadwiga	czwartek	16 — 18	środa	9 — 12
		piątek	12 — 14	piątek	9 — 12
Historia grupa metodyczna Państw. Gimnazjum im. św. Kazimierza w Nowej Wilejce, ul. Aleja Lipowa 22 tel. 3.	Kalenkiewiczówna Anna			czwartek	9 — 13

Turystyka szkolna.

Wykaz kursów i obozów młodzieży szkolnej i nauczycielstwa organizowanych w okresie letnim 1937 roku przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

L. p.	Cel kursu	Program	Czas trwania	Miejsce kursu
1	Kurs budowy kajaków	nauka wykonania samodzielnie kajaka typu „h”	od 18 do 30 maja r. b.	nad jez. Narocz, st. kol. Kobylnik
2	Kurs żeglarski dla młodzieży szkolnej	1) codzienna gimnastyka poranna 2) wyszkolenie teoret. i prakt. żeglarskie 3) gry sportowe	od 6 do 20 czerwca r. b.	„
3	Kurs krajoznawczo-turystyczny	1) akcja krajoznawcza 2) organizowanie wycieczek dla poznania Wilna	od 20 do 30 czerwca r. b.	m. Wilno
4	Kurs wędrowny po Wileńszczyźnie	1) poznanie terenu Wileńszczyzny 2) organizowanie obozów wędrownych po Wileńszczyźnie	1) od 5.VII do 17.VII r. b. 2) od 3 do 16.VIII r. b.	Wilno, Narocz, Troki, Druksieniki, Augustów, Suwałki, Nowogródek i Baranowicze
5	Spływ kajakowy Narocz—Wilno	Organizacja spływów wodnych	od 10.VI do 18.VI r. b.	z Naroczy do Wilna
6	Kurs harcerski dla opiekunów szk. lnych drużyn harcerskich	1) praca harcerska w szkole 2) gry sportowe	od 25.VI do 15.VII	Narocz
7	Kurs żeglarski dla nauczycielstwa	jak p. 2	1) od 5.VII do 25.VII r. b. 2) od 3.VIII do 22.VIII	nad jez. Narocz i w Trokach
8	Obozy wodne dla nauczycielstwa	1) codzienna gimnast. 2) nauka pływania 3) kajakowanie 4) gry sportowe	1) od 21.VI do 3.VII 2) „ 5.VII do 17.VII 3) „ 19.VII do 31.VII 4) „ 2.VIII do 14.VIII 5) „ 16.VIII do 28.VIII	nad Naroczą i w Trokach
9	Kurs żeglarski (zajęcia odbywać się będą w niedziele i święta)	wyszkolenie wodne	od 1.V do 31.X.37.	Troki — doj. do st. kol. Leśniki lub do st. kol. Karaciszki

Wycieczki szkolne.

1. Wycieczki do Wilna. Komisja Wycieczkowa Kuratorium O. S. Wil. zamierza ułatwić młodzieży szkolnej z obwodów szkolnych Okręgu Wileńskiego zorganizowanie tanich wycieczek do Wilna w m-cach maju i czerwcu r. b. dla złożenia hołdu Sereu Pierwszego Marszałka Polski Józefa Piłsudskiego na Rossie.

2. Wycieczka do Warszawy (trzydniowa) w dniach 6 do 9 maja r. b. projektowane jest zorganizowanie wycieczki do Warszawy. Koszt przejazdów i noclegów od osoby 11 zł.

3. Wycieczka nad Narocz (dwudniowa) na dzień 16 i 17 maja r. b. wyjazd pociągiem popularnym nad jezioro Narocz. Koszt przejazdów i noclegów od osoby 5 zł.

4. Wycieczka do Krakowa, Wieliczki, Zakopanego, Krynicy, Katowic i Częstochowy (siedmiodniowa). W dn. od 23 do 30 maja r. b. projektowana jest wycieczka ogólna do Krakowa, Wieliczki, Zakopanego, Krynicy, Katowic i Częstochowy. Koszt przejazdów i noclegów od osoby 25 zł.

5. Wycieczka do Niemna (jednodniowa). W dniu 3 czerwca r. b. odbędzie się wycieczka do Niemna dla poznania huty. Opłata od osoby 4 zł.

6. Wycieczka do Nowogródka (jednodniowa). W dniu 6 czerwca r. b. odbędzie się wycieczka do Nowogródka. Opłata od osoby 5 zł.

7. Wycieczka do Białowieży (dwudniowa). W dniach 11 i 12 czerwca r. b. odbędzie się wycieczka do Białowieży. Opłata od osoby 8 zł.

8. Wycieczka do Grodna (jednodniowa). W dniu 13 czerwca r. b. odbędzie się wycieczka do Grodna. Opłata od osoby 5 zł.

U W A G A: Szkoły, które chciałyby wziąć udział w wycieczkach prześlą zgłoszenia do Komisji Wycieczkowej K. O. S. Wil. w terminie na dwa tygodnie przed wycieczką.

Próbki surowca i wyrobów tytoniowych.

Na podstawie pisma Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 16 III 37 Nr II S 1524/37 Kuratorium O. Szk. podaje do wiadomości, że Polski Monopol Tytoniowy może dostarczyć szkołom prób surowca i wyrobów tytoniowych dla uzupełnienia zbiorów naukowych, o ile Dyrekcje szkół ogólnokształcących pokryją związane z tym koszta w wysokości 40 zł za próbki towaroznawcze i 15 zł za opakowanie.

Konkurs w sprawie przyjęcia na studia w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie na rok szk. 1937/38.

Niniejszym ogłasza się konkurs w sprawie przyjęcia na studia w Państwowym Instytucie Pedagogiki Specjalnej, przygotowującym nauczycieli do pracy w szkołach specjalnych dla dzieci anormalnych: głuchoniemych, niewidomych, umysłowo upośledzonych i moralnie zaniedbanych.

W roku szkolnym 1937/38 przewiduje się uruchomienie jednego działu, a mianowicie działu umysłowo upośledzonych.

O przyjęcie do Instytutu mogą się ubiegać czynni s t a l i nauczyciele(ki) publicznych szkół powszechnych, posiadający:

1. pełne kwalifikacje nauczycielskie,
2. najwyżej 35 lat życia,
3. dobrą opinię o pracy.

Kandydaci po ukończeniu kursu będą obowiązani do pracy nauczycielskiej w szkołach, wskazanych przez Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego przynajmniej w ciągu trzech lat. Nauczyciele, korzystający z płatnego urlopu na studia, którzy po ukończeniu studiów nie wywiążą się z własnej winy z przyjętego obowiązku 3-letniej pracy we wskazanych szkołach, będą obowiązani do zwrotu rocznego uposażenia.

Pierwszeństwo w przyjęciu na studia w Instytucie mają nauczyciele, posiadający znajomość jednego z obcych języków oraz ci, którzy odbyli praktykę w szkołach specjalnych.

Podania do Ministerstwa W. R. i O. P. o przyjęcie do Instytutu, należy wnosić w drodze służbowej najpóźniej do dnia 1 kwietnia r. b. dołączając do nich:

1. własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej,
2. metrykę urodzenia,
3. dokumenty, stwierdzające czas i rodzaj pracy oraz opinię o pracy,
4. świadectwa odbytych studiów w oryginałach,
5. dwie nienaklejone fotografie (wzór urzędowy) z własnoręcznym, czytelnym podpisem,
6. deklarację zobowiązującą do 3 letniej pracy w szkole, wskazanej przez władze szkolne.

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy wyciąg z wykazu stanu służby i kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie.

O ostatecznym przyjęciu do Instytutu zdecyduje kolokwium, które odbędzie się dnia 19 czerwca r. b. (godz. 8 rano) w Instytucie Pedagogiki Specjalnej w Warszawie (Al. 3 Maja nr 18), polegające na pracy piśmiennej i zreferowaniu przez kandydata jednej ze wskazanych poniżej książek (stosownie do wyboru przez kandydata):

1. Baley S.: „Zarys psychologii w związku z rozwojem psychiki dziecka”. Książnica Atlas (b. d.) 424 str.
2. Hessen S.: „Podstawy pedagogiki”. Nasza Księgarnia, 1931. 428 str.
3. Devey J.: „Szkoła a dziecko”. Warszawa, Książnica Atlas.
4. Devey J.: „Moje pedagogiczne credo”. Warszawa, Książnica Atlas (b. d.).
5. Joteyko J.: „Jedność szkolnictwa ze stanowiska psychologii i potrzeb społecznych”. Warszawa, Nasza Księgarnia, 1929,

Jednocześnie przy kolokwium tym kandydaci będą obowiązani wykazać się znajomością anatomii i fizjologii człowieka w zakresie podręcznika J. Sosnowskiego.

Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego, poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan ich zdrowia pozwoli im na studia.

Kandydaci, których egzamin wypadnie pomyślnie, będą przyjęci do Instytutu, o czym nastąpi osobne zawiadomienie.

Oprócz urlopów płatnych przewiduje się dla uczestników urlopy płatne za zwrotem kosztów zastępstwa na raty względnie za zwrotem kosztów zastępstwa bez spłat ratalnych oraz bezpłatne.

Wobec znacznego ograniczenia liczby urlopów płatnych, kandydaci winni wyraźnie zaznaczyć w podaniach, o jaki rodzaj urlopu proszą.

Podania kandydatów Inspektoraty Szkolne (Rady Szkolne Powiatowe) prześlą do Kuratoriów do dnia 12 kwietnia r. b. W podaniach tych znaleźć się winny następujące dane:

1. nazwisko i imię, wiek, wyznanie, stan cywilny,

2. stanowisko służbowe i miejsce pracy,
3. ilość lat pracy,
4. kwalifikacje,
5. znajomość języka obcego i jakiego.

Kuratoria Okręgów Szkolnych skierują te podania po skontrolowaniu zawartych w nich danych do Ministerstwa W. R. i O. P. z odpowiednimi wnioskami, opinia o pracy, uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych kandydatów najpóźniej do dnia 30 kwietnia r. b.

Ministerstwo W. R. i O. P. osobno zawiadomi Kuratoria, którzy ze zgłoszonych kandydatów mają przybyć na egzamin wstępny oraz którzy z nich zostali przyjęci na kurs w związku z wynikami egzaminu wstępnego.

Do Instytutu mogą być przyjęci, w miarę wolnych miejsc, również wykwalifikowani nauczyciele(ki) prywatnych szkół powszechnych. Odnośni kandydaci winni do dnia 1-go kwietnia r. b. złożyć do Ministerstwa za pośrednictwem właściwego Okręgu Szkolnego podania z następującymi załącznikami:

1. własnoręczny opis życia i pracy dotychczasowej,
2. metrykę urodzenia,
3. dokumenty stwierdzające czas i rodzaj pracy,
4. świadectwa odbytych studiów w oryginałach,
5. dwie nienaklejone fotografie (wzór urzędowy) z własnoręcznym podpisem.

W Instytucie obowiązują opłaty, przewidziane zarządzeniem Ministra W. R. i O. P. z dnia 3 lipca 1934 r. nr I R.-4700/34 (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 6—7, poz. 94).

W związku z powyższym opłatę za egzamin wstępny w wysokości zł 10 należy wpłacić do P. K. O. na konto 33 306 Państwowego Instytutu Pedagogiki Specjalnej w Warszawie niezwłocznie po otrzymaniu zawiadomienia o dopuszczeniu do egzaminu wstępnego.

Konkurs w sprawie przyjęcia na studia w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szkolnym 1937/38.

Niniejszym ogłasza się konkurs na urlopy dla kandydatów na 1-szy rok studiów w Państwowym Instytucie Nauczycielskim w Warszawie w roku szkolnym 1937/38.

1. O przyjęcie mogą się ubiegać kierownicy(czki) i stali(łe) nauczyciele(ki) publicznych szkół powszechnych, szkół ćwiczeń, zakładów kształcenia nauczycieli i szkół specjalnych, którzy(re) nie później niż w roku 1934 uzyskali świadectwo ukończenia Wyższego Kursu Nauczycielskiego lub analogicznych studiów.

2. Przy przyjmowaniu będą przede wszystkim uwzględniane osoby, które wykazały szczególne zainteresowanie i uzdolnienia pedagogiczne oraz zamiłowanie do pracy o charakterze społecznym na terenie szkoły (rozumienie wpływu czynników socjologicznych w poznaniu dziecka, współpraca szkoły z domem itd.).

3. Podanie o przyjęcie na 1-szy rok studiów należy wnieść drogą służbową do Ministerstwa Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego w terminie do dnia 15 kwietnia 1937 r. i zaopatrzyć w następujące załączniki:

- a) dokładny życiorys własnoręcznie napisany z wyszczególnieniem przebiegu dotychczasowych studiów i praktyki nauczycielskiej. W życiorysie należy pomieścić sprawozdanie z dotychczasowej pracy wychowawczej, dydaktycznej i społecznej, dołączając krótki referat na temat dokonanych przez petenta spostrzeżeń, z życia dzieci na podstawie dotychczasowej praktyki,
- b) świadectwa szkolne i egzaminacyjne oraz inne dowody dokonanych prac i odbytych studiów, np. zaświadczenia z udziału w kursach wakacyjnych (w oryginałach),
- c) odpis wykazu stanu służby,
- d) wykaz przestudiowanej do egzaminu lektury, która może być przedmiotem kolokwium,
- e) deklarację według załączonego wzoru,
- f) 2 nienaklejone fotografie z własnoręcznym czytelnym podpisem (format urzędowy).

Bezpośrednio przełożona władza służbowa dołączy ponadto wyciąg z wykazu kwalifikacyjnego oraz szczegółową opinię o kandydacie i prześle podania kandydatów ze swego obwodu szkolnego do Kuratorium w terminie do 1 maja b. r.

4. O ostatecznym przyjęciu do Instytutu rozstrzygnie kolokwium wstępne w Instytucie (Al. Ujazdowska 20) w dniach 24, 25 i 26 czerwca. O dniu egzaminu kandydaci dopuszczeni do kolokwium będą zawiadomieni przez Dyрекcję Instytutu.

5. Wymagania przy egzaminie wstępnym (kolokwium) oraz warunki przyjęcia podane zostały w komunikacie Dyrekcji Państwowego Instytutu Nauczycielskiego (Dziennik Urzędowy Ministerstwa W. R. i O. P. Nr 12, pozycja 216 z dnia 31 grudnia 1935 r.) oraz w Dziennikach Kuratoriów.

6. Kandydaci dopuszczeni do egzaminu wstępnego poddani będą na miejscu badaniu lekarskiemu dla stwierdzenia, czy stan zdrowia umożliwia im studia.

7. Nauczyciele przyjęci do Instytutu mogą otrzymać na pierwszy rok studiów, t. j. na rok szkolny 1937/38, urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa z rozłożeniem na raty względnie za zwrotem kosztów zastępstwa bez spłat ratalnych lub bezpłatny, na warunkach określonych w deklaracji.

Na drugi rok studiów — zależnie od wyników pracy w pierwszym roku studiów — udzielane będą w miarę możliwości urlopy płatne.

Składający podanie obowiązany jest wyraźnie podać, o jaki rodzaj urlopu prosi oraz zaznaczyć, czy będzie posiadał dostateczne środki finansowe na utrzymanie się w Warszawie, otrzymawszy na I-szy rok studiów urlop płatny za zwrotem kosztów zastępstwa na raty, lub bez rat względnie bezpłatny, gdyż na żadne subwencje liczyć nie można.

Kuratoria Okręgów Szkolnych (Wydział Oświecenia Publicznego w Katowicach) skierują do Ministerstwa podania kandydatów wraz z odpowiednimi wnioskami oraz z opinią o pracy, uzdolnieniach ogólnych i pedagogicznych w terminie do dnia 20 maja 1937 r., załączając wykaz wszystkich kandydatów, który zawierać winien wyciągi z podań ujęte w następujące rubryki: 1. Liczba porządkowa. 2. Nazwisko i imię, wiek, wyznanie, stan cywilny. 3. Stanowisko służbowe i miejsce pracy. 4. Ilość lat pracy. 5. Kwalifikacje (według załączonych świadectw). 6. Rok egzaminu W. K. N. i rodzaj urlopu otrzymanego na stu-

dia. 7. Znajomość języka obcego i jakiego. 8. Ostatnia ocena pracy. 9. Stosunek do służby wojskowej i posiadany stopień wojskowy. 10. Udział w pracy społecznej, w jakim charakterze. 11. Udział w pracach niepodległościowych — ewentualnie odznaczenia. 12. Wniosek Kuratorium. 13. Uwagi.

Po rozpatrzeniu podań Ministerstwo za wiadomi Kuratoria (Wydział Oświecenia Publicznego), którzy z kandydatów dopuszczeni zostali do kolokwium wstępnego, a następnie, którzy z nich zostali przyjęci na pierwszy rok studiów w związku z wynikiem kolokwium wstępnego.

Liczba miejsc jest ograniczona, wobec tego będą mogli być przyjęci istotnie tylko wybitniejsi nauczyciele.

Słuchaczy Instytutu obowiązują opłaty, przewidziane zarządzeniem Ministra Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z dnia 3 lipca 1934 r. nr I R.4700/34 (Dz. Urz. Min. W. R. i O. P. Nr 6—7 z dnia 31 lipca 1934 r., poz. 94), (Nr II P-779/37).

D e k l a r a c j a .

Prosząc o przyjęcie do Państwowego Instytutu Nauczycielskiego w Warszawie, niniejszym zobowiązuję się:

1. przestrzegać ściśle postanowień regulaminów, obowiązujących w Instytucie Nauczycielskim, i zarządzeń Dyrekcji,
2. nie obejmować bez porozumienia z Dyrekcją Instytutu Nauczycielskiego żadnych zajęć ubocznych,
3. w razie uzyskania dla pracy w Instytucie Nauczycielskim, urlopu płatnego lub płatnego za zwrotem kosztów zastępstwa, pracować, niezależnie od zobowiązań, przyjętych uprzednio z powodu pobierania stypendium, czy urlopu — w ciągu lat czterech od daty ukończenia Instytutu w szkolnictwie na stanowisku, które wyznaczą mi władze szkolne najdalej w tymże okresie czasu.

Gdybym z własnej winy, czego ocenę pozostawiam władzom szkolnym, przerwał studia, lub po ich ukończeniu nie wypełnił zobowiązań wyżej wymienionych w punkcie 3, zobowiązuję się zwrócić do Skarbu Państwa

całą kwotę, otrzymaną tytułem poborów służbowych w czasie studiów w Państwowym Instytucie.

(podpis)

Kierownik
 Nauczyciel
 szkoły klasowej w
 w powiecie
 W, dnia 193 r.

REGULAMIN

Kursu Pedagogicznego Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie dla nauczycieli szkół zawodowych.

(Zatwierdzony pismem Min. W. R. i O. P. z dnia 22 stycznia 1937 r. Nr IV UP 165/37).

(Przedruk z Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 27 lutego 1937 Nr 2 poz. 28).

1. Kurs ma na celu:

- a) wprowadzenie w podstawy nauk o wychowaniu,
- b) zorientowanie we współczesnych zagadnieniach wychowawczych na tle zawodów, do którego szkoła przygotowuje,
- c) zaznajomienie z zasadami dydaktyki,
- d) zapoznanie z organizacją szkolnictwa, prac wychowawczych i instytucyj społecznych, z którymi szkoły zawodowe lub ich uczniowie stykają się,
- e) wdrożenie do korzystania z literatury pedagogicznej i do poznawania środowisk.

2. Sprawami Kursu kieruje Komisja pedagogiczna, składająca się z 5 osób (łącznie z Kierownikiem), powołanych na wniosek Wydziału Pedagogicznego przez Senat Wolnej Wszechnicy Polskiej spośród wykładowców na Wolnej Wszechnicy Polskiej. Ministerstwo Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego może delegować swego przedstawiciela do Komisji.

3. Wykładowców na Kursie powołuje Senat W. W. P. na wniosek Kierownika. O ile kandydat nie należy do wykładowców na Wolnej Wszechnicy Polskiej powołanie przez Senat wymaga zatwierdzenia Ministerstwa W. R. i O. P. Skład Komisji Egzaminacyjnej ustala Senat W. W. P. spośród wykładowców na Kursie na wniosek Komisji Pedagogicznej Kursu. Pomocnicze siły naukowe powołuje Rektor na wniosek Kierownika Kursu.

4. Słuchaczami Kursu mogą być:

1. czynni nauczyciele szkół zawodowych,
2. kandydaci na nauczycieli szkół zawodowych o ile odpowiadają jednemu z następujących warunków,
 - a) posiadają dyplom z ukończenia szkoły wyższej,
 - b) są słuchaczami ostatniego roku studiów uczelni wyższej.

5. Program nauczania obejmuje następujące przedmioty w wymiarze godzin nie mniejszym od niżej podanego:

Psychologia wychowawcza wraz ze wstępem psychologii ogólnej	godz. 40
Podstawy pedagogiki wraz z dydaktyką ogólną	" 40
Zagadnienia społeczne w wychowaniu	" 20
Zarys historii wychowania ze szczególnym uwzględnieniem historii szkolnictwa zawodowego	" 10
Organizacja szkolnictwa	" 10
Zarys psychotechniki i poradnictwa zawodowego	" 20
Higiena szkolna i społeczna	" 10
Wychowanie fizyczne	" 5
Organizacja i ochrona pracy	" 10
Struktura gospodarcza Polski a potrzeby szkolnictwa zawodowego	" 10
Ćwiczenia z zakresu psychologii ogólnej	" 10
i dydaktyki	" 15

Zwiedzanie instytucji i szkół, hospitowanie lekcji.

6. Po przesłuchaniu Kursu słuchaczów obowiązuje złożenie egzaminów z następujących przedmiotów wykładanych na Kursie: psychologia wychowawcza, pedagogika wraz z dydaktyką, organizacja szkolnictwa oraz z jednego z pozostałych przedmiotów do wyboru przez kandydata.

7. Słuchacze, którzy odbyli studia zgodnie z planem niniejszym i złożyli egzaminy przewidziane w p. 6 z wynikiem co najmniej dostatecznym otrzymują świadectwo stanowiące jeden z warunków do uzyskania kwalifikacji zawodowej do nauczania w szkołach i kursach zawodowych zgodnie z lit. c art. 5, lit. c art. 6, lit. c p. 1 art. 7, lit. c p. 1 art. 8—Rozporządzenia Prezydenta Rzeczypospolitej z dn. 21 października 1932 r. (Dz. U. R. P. Nr 91, poz. 774).

60

CZĘŚĆ NIEURZĘDOWA.

**ORGANIZACJA OGRODU SZKOLNEGO
przy Państw. Gimnazjum Koedukacyjnym
w Szczuczynie Nowogródzkim.**

I.

Ogród szkolny jest rozszerzeniem pracowni biologicznej. Trudno jednak podać gotowy wzór na jego urządzenie. Zależy ono od warunków, w jakich znajduje się szkoła, od programu oraz celu jaki sobie szkoła stawia.

Rozumiemy, że oprócz wartości wychowawczych, dobrze postawiony ogród szkolny oddaje usługi przy nauczaniu przyrody i kształci wiadomości praktyczne, staje się np. podłożem do nauczania hodowli roślin pożytecznych jak drzewa owocowe, warzywa i t. p. co jest wysoce wskazane zwłaszcza dla naszych województw kresowych. Hodowle w ogrodzie powinny być dostosowane do programu, a jednocześnie wynikać z regionalnych potrzeb. I dla tego to ogrodu szkolnego nie należy uważać za coś skończonego, gdyż organizacja jego musi ulegać zmianom w związku z potrzebami środowiska. Młodzież znajduje w dobrze zorganizowanym ogrodzie szkolnym poza wiedzą przyrodniczą praktyczne wskazówki z zakresu różnych działów rolnictwa, sprawdza wiadomości teoretyczne z zakresu biologii oraz stosuje je w życiu. Odpowiednio prowadzony ogród szkolny wywiera wpływ dodatni na otoczenie i wpływa na rozbudzenie w młodzieży zamiłowania do ogrodnictwa.

Ogrodowi szkolnemu przy Państw. Gimnazjum w Szczuczynie wyznaczono cel naukowo-praktyczny wraz z oddziaływaniem estetycznym i gospodarczym na środowisko.

Teren pod ogród wybrano w najbliższym otoczeniu szkoły, aby zetknięcie się z nim młodzieży było częste. Celem należytego rozmieszczenia roślin i lepszej przejrzystości planu podzielono ogródek na następujące działy: 1) zdobniczy, 2) warzywny, 3) szkółkę drzew i krzewów owocowych. Z ogródkiem sąsiadują sad, inspekty i kompostnik. Przy

ogródka znajduje się przechowalnia narzędzi ogrodniczych.

Gleba w ogrodzie jest nawożona jesienią obornikiem albo kompostem, wiosną zaś stosuje się w miarę potrzeby nawozy sztuczne. Przy rozplanowaniu ogrodu wytyczono drogi odpowiednio szerokie, tak aby dzieci mogły się swobodnie po nich poruszać. Ogródek od reszty terenu odgradzono żywopłotem z bzu.

Przy tej sposobności należy zaznaczyć, że na żywopłot nie nadaje się głóg, gdyż ten ostatni żywi te same szkodniki, co drzewa owocowe i staje się rozsadnikiem ich w sadzie.

W ogród szkolny wpleciono część ozdobną. Jako tło dla niej użyto trawniki, w których rozmieszczono rabaty i pojedyncze okazy roślin ozdobnych. Dobór roślin ozdobnych jest częściowo dostosowany do obserwacji biologicznych.

W dziale warzywnym stosujemy racjonalne nawożenie i płodozmian, przy tym unikamy pogłębiania ścieżek, które może przyczynić się do zbytniego wysychania grządek. Ponieważ ziemia jest żyzna, zastosowaliśmy trojpolówkę, to znaczy w pierwszym roku po nawozie uprawiamy warzywa kapustne, w drugim warzywa korzeniowe, a w trzecim rośliny motylkowe jak soja, fasola i inne. Ze względu na łatwość obróbki stosujemy siew rzędowy. Przy uprawie warzyw staramy się je dostosować do potrzeb środowiska oraz dobieramy mało używane w okolicy, ażeby w ten sposób rozpowszechnić mniej znane a pożyteczne gatunki.

W szkółce drzewek owocowych i krzewów hodujemy dziczki jabłoni, grusz, czereśni, krzewy porzeczek, agrestu, malin i ligustru, a z roślin pnących wino pnące na obsadzanie ścian budynków szkolnych. Przy uszlachetnianiu drzew, wysadzaniu ich w sadzie oraz wprowadzeniu do hodowli krzewów pamiętamy o doborze odmian dostosowanych do tutejszego klimatu i gleby. Odległości między drzewami są prawidłowe, zależnie od gatunku i formy drzewa.

Obok ogródka są grządki indywidualne. Na poszczególnych grządkach uprawia się po jednym gatunku roślin, zwracając uwagę na ich jakość, tak pod względem doboru odmian, jak i wyglądu zewnętrznego.

W przeszłości mamy zamiar wprowadzić

poletka doświadczalne nawozowe, aby poprzeć teoretyczne wywody doświadczeniami.

W naszych warunkach klimatycznych niezbędne są inspekta, które dostarczają nam wczesną wiosną rozsady warzyw i kwiatów. Do użytku dla ogródka szkolnego przeznaczona jest jedna skrzynia pięciookienna. W związku z prowadzeniem inspektów oraz hodowlą różnych roślin doniczkowych są założone kompostniki, które dostarczają nam ziemi kompostowej, liściowej i darniowej.

W ogrodzie pracują w pierwszym rzędzie uczniowie klasy pierwszej i drugiej, klasy starsze w miarę potrzeby lub zainteresowania. Młodzież wykonuje wszystkie czynności techniczne. Narzędzi ogrodniczych jest pod dostatkiem. Każdy uczeń przychodzący w oznaczonym czasie do ogródka, otrzymuje narzędzie i pracę, ponieważ zajęć ogrodniczych nie można ograniczyć do samej demonstracji i obserwacji. Młodzież jest podzielona na grupy, liczące po 15 — 20 uczniów, gdyż zatrudniona jednocześnie większa ilość młodzieży utrudniałaby udzielanie rad i wskazówek, których uczniowie ustawicznie potrzebują. Nauczyciel stale obecny podczas pracy przestrzega, aby wszystkie czynności wykonywane w związku z uprawą roślin młodzież rozumiała i aby rola bierniejszych uczniów nie sprowadzała się do roli robotników. Zgłaszającą się do pracy grupę, dzieli się na zespoły liczące od 4 — 6 uczniów, zależne od czynności, jakie mają być wykonane w ogrodzie w danej chwili. Każdy taki zespół otrzymuje oddzielną pracę.

Każda grupa pracuje w ogrodzie dwie godziny tygodniowo. Młodzież przy pracy ogrodowej co pewien czas zmienia się, aby móc w ten sposób nauczyć się każdej czynności ogrodniczej. Praca w ogrodzie jest stałą o charakterze odpowiednim do pory roku. Niektóre czynności jak np. podlewanie są spełniane nawet w święta.

Oprócz tych zajęć w ogrodzie uczniowie chętni otrzymują grządki indywidualne, na których uprawiają sobie pewną odmianę warzyw. Wybieramy również parę grządek o jednakowej powierzchni, glebie, nawożeniu, i wilgotności. Są na nich te same rośliny i w tej samej ilości. Dobrane w ten sposób grządki otrzymują pod opiekę poszczególne zespoły złożone od 4 do 6 uczniów od chwili

uprawy ziemi aż do zbioru roślin. W tym wypadku zainteresowanie pracami przy uprawie jest większe, uczniowie pracowitsi zachęcają do pracy leniwszych w swoich zespołach. Przy tym sposobie pracy grządki i rośliny mają wygląd staranny oraz młodzież wdraża się do samodzielnej pracy.

Dzieci chętnie garną się do pracy w ogrodzie i bardzo tu często przebywają w czasie przerw, oglądając swoje grządki, przez co w krótkim czasie łatwo wyuczają się praktycznie pielęgnowania roślin. Wiadomości zaś teoretyczne o hodowli roślin nabywają w czasie lekcji.

Hodowla roślin jest przez młodzież prowadzona w takiej ilości, że część tylko rozsady, warzyw i kwiatów zużywa się na potrzeby ogródka szkolnego, resztę zaś zabiera młodzież do własnych ogródków na wieś i do miasteczka, albo obdarowuje szkoły powszechne, z którymi utrzymuje bliższy kontakt.

W czasie wakacyj ogród jest obsługiwany dobrowolną pracą uczniów, pozostających w Szczuczynie, w razie konieczności woźnego Gimnazjum.

Oprócz hodowli w ogrodzie prowadzi się hodowlę roślin w pracowni szkolnej. Jest ona wypełnieniem luki, spowodowanej w ogrodzie szkolnym zimą. Hodowla ta ilustruje pewne zagadnienia, albo dostarcza do obserwacji różnych zjawisk, rozgrywających się w ciągu dłuższego okresu czasu niż jeden okres wegetacji, a jednocześnie służy jako materiał zdobniczy. Dobór tego materiału zależy od warunków miejscowych i potrzeby szkoły. Dążeniem naszym jest, aby pracownia i ogród uzupełniały się wzajemnie.

W ogrodzie uczeń nie tylko hoduje rośliny, ale zapoznaje się także z życiem różnych zwierząt, np. szkodników roślin. Poznanie życia rośliny i jej pasożyta czy szkodnika pobudza umysł ucznia do zastanawiania się nad sposobami walki z tymi szkodnikami. Uczeń stosując różne sposoby walki bierze udział w praktycznym stosowaniu ochrony roślin, przez co przyczynia się do podniesienia dobrobytu.

Wyżej zorganizowany ogród w naszych warunkach jest pracownią biologiczną na wolnym powietrzu dla wszystkich klas, a w myśl programu uczniowie pozostają w ścis-

łym związku z żywą przyrodą oraz zapoznają się z życiem ze strony praktycznej.

II.

Dla zobrazowania, w jaki sposób można spożytkować w toku lekcji hodowle w ogrodzie, załączam streszczenie projektów lekcji „O drzewach owocowych” w klasie II.

Praca przygotowawcza.

1. Jesienią uprawa i przygotowanie ziemi pod wysiew dzikich jabłoni i grusz.
2. Przygotowanie i przechowanie nasion.
3. Wysadzanie dziczek drzew owocowych.
4. Zbieranie i przechowanie zrazów z drzew owocowych.
5. Szczepienie wina pnącego w pracowni.
6. Cięcie drzew i krzewów na wiosnę.
7. Na kilka tygodni przed rozpoczęciem lekcji o drzewach owocowych zadanie domowe: zebrać gałązki z drzew owocowych, oznaczyć je na podstawie tablicy IX w podręczniku i prowadzić hodowlę tych gałązek. Podczas hodowli obserwować pączki i uważać co rozwinie się z tych pączków. Równocześnie obserwować pączki drzew w ogrodzie. Obserwacje notować w zeszytach. Hodowla gałązek jest również prowadzona w pracowni.

Lekcja I-sza.

Sprawozdanie z obserwacji hodowli gałązek prowadzonych w domu i w sali hodowli. Rozpatrzenie budowy kwiatu wiśni pod lupą.

Zadanie domowe. Zastanowić się jakie owady i w jaki sposób dokonują zapylenia kwiatów drzew owocowych. Wymierzyć krokami odległości między drzewami różnych odmian. Wniosek?

Lekcja II-ga.

Badanie pod mikroskopem wewnętrznej budowy gałązek hodowanych. Wyróżnienie tkanek w gałązce i porównanie z ryciną 65 w podręczniku.

Zadanie domowe. Nauczyć się rozróżniać drzewa owocowe w sadzie kierując się barwą kory i pokrojem drzew.

Lekcja III-cia.

Omówienie budowy gałązki na podstawie obserwacji mikroskopowej. Przy omawianiu roli tkanek w gałązce podkreślić rolę miążgi nawiązując do szczepienia i wskazując na okazy szczepionego wina, gdzie już można obserwować zrastające się gałązki.

Zadanie domowe. Przeczytać rozdział w podręczniku p. t. „Drzewa owocowe”. Zastanowić się jak i dlaczego należy nawozić ziemię pod drzewa owocowe. Postarać się na przyszłą lekcję o ostry scyzoryk.

Lekcja IV-ta.

Jak i dlaczego uszlachetniamy drzewa owocowe? Doprowadzamy ucznia do pojęcia na czym polega uszlachetnianie i jakie są sposoby uszlachetniania drzew owocowych, potem następuje pokaz szczepienia i wiązania zaszczepionych gałązek. Uczniowie wykonują te szczepienia na przygotowanych gałązkach z różnych drzew. Podanie przez nauczyciela uczniom przepisu na maść ogrodniczą oraz przygotowanie tej maści w obecności uczniów.

Zadanie domowe. Wykonać po 10 próbnych szczepień na każdy sposób szczepienia.

Lekcja V-ta.

Szczepienie drzewek w szkółce. Piewsze drzewko szczepi nauczyciel, następne uczniowie stosując sposoby szczepienia. Po skończonej pracy uczniowie a) obserwują drzewka przez siebie zaszczepione, b) mają przeczytać rozdział z podręcznika p. t. „Zakładanie i pielęgnowanie sadu”.

Lekcja VI-ta.

Sadzenie drzew owocowych. Na lekcji chodzi o praktyczny pokaz sadzenia drzewek owocowych w ogrodzie.

Zadanie domowe. Zastanowić się nad zwalczaniem szkodników i chorób drzew owocowych. Obejrzeć w podręczniku tabl. V.

Lekcja VII-ma.

Zebranie wiadomości o drzewach z podkreśleniem ich znaczenia gospodarczego oraz sadownictwa w Polsce. Przy omawianiu tego tematu podkreśla się znaczenie owoców przy odżywianiu. Zwraca się uwagę na wybitnie

rolniczy charakter naszego kraju, na podatność gleb pod uprawę drzew owocowych, tym bardziej, że żadna inna uprawa nie daje takich plonów—a tym samym zysków. Następnie omawia się zapotrzebowanie na owoce w naszym kraju, stan handlu krajowego owocami i jego usterki wynikające z nieumiejętności zbiorów, z braku przechowalni i t. d. Potem uwzględnia się zewnętrzne rynki zbytu owoców. Widoki eksportu z zaznaczeniem, że wyłącznie owoce z sadów o bardzo wysokiej kulturze, wzorowo zbierane i pakowane, mają widoki zdobycia rynków zagranicznych. Walka z importem, któremu przeciwstawić się możemy jedynie najdoskonalszą rodzimą produkcją. Omawia się stan i rozwój ogrodnictwa w okolicy Szczuczyna oraz poleca się gatunki drzew owocowych wskazane przez Komisję Pomologiczną dla województwa nowogródzkiego.

Zadanie domowe. Przeczytać z podręcznika rozdział p. t. „Znaczenie gospodarcze drzew owocowych i sadownictwa w Polsce”.

St. Gaczorek.

GRUŹLICA WIEKU PRZEDSZKOLNEGO I SZKOLNEGO.

Organizm ludzki styka się z zarazkiem gruźliczym najczęściej w okresie pierwszego dzieciństwa względnie w wieku przedszkolnym. Dziecko ulega zakażeniu w ten sposób, że wdycha lub przełyka laseczniki gruźlicze, znajdujące się w rozpylonej podczas kaszlu plwocinie osób chorych na gruźlicę albo też w kurzu z otoczenia chorego. Źródłem zakażenia jest osobnik chory na udzielającą się gruźlicę (suchoty) — kaszlący i plujący. Pierwotne zakażenie gruźlicze w większości przypadków przebiega skrycie. Dziecko pozornie jest zdrowe, lub wykazuje nieznaczne dolegliwości, jak spadek na wadze, kilkudniowe wznesienia ciepłoty, przejściowe niedyspozycje trawienne itd. Jednakże ścisła kontrola lekarska, za pomocą promieni Röntgena, ujawni przyczynę niedomagania w postaci zmiany zapalnej w płucach (ognisko serowate), przekrwienia i obrzęku gruczołów klatki piersiowej otaczających tchawicę i większe oskrzela (gruczoły śródpiersiowe, gruczoły wnękowe)

Organizm nie jest bezbronny wobec zarazka gruźliczego. Walczy z nim środkami ochronnymi ustroju. W walce tej biorą udział wszystkie soki i komórki. Jednym z objawów toczącej się walki jest wrażliwość skóry na podrażnienie tuberkuliną—płynnym wyciągiem z zabitych zarazków, wytwarzanych sztucznie. Właściwość ta została wykorzystana dla celów rozpoznawczych: próba tuberkulinowa, zwana także imieniem jej wynalazcy, wiedeńskiego profesora chorób dziecięcych, Pirquet'a. Próba ta pozwala nam w łatwy sposób ujawnić, które z dzieci już się zetknęło z zarazkiem gruźliczym.

W marcu r. b. dr Borodzićówna w Wilnie przeprowadziła próbę Pirquet'a w Szkole Powszechnej Nr 1, Nr 9 oraz w Seminarium Ochroniarskim. Zbadała 1000 dzieci. Okazało się, iż wśród dzieci szkoły Nr 1 odczyn wypadł dodatnio w 51%, w szkole Nr 9—55% i w Seminarium Ochroniarskim — 39%. Przeciętnie mamy więc — 48% dzieci zakażonych gruźlicą.

Organizm ludzki, przystosowany przez setki a nawet tysiące lat do walki z gruźlicą w znacznej większości przypadków pokonywa zakażenie nie dopuszczając do rozwinięcia się choroby. Wynikałoby stąd, iż depresja psychiczna ze strony wychowawców lub rodziców oraz piętnowanie dzieci jako gruźliczych z tytułu ujawnienia zetknięcia się dziecka z zarazkiem gruźliczym byłoby przedczesne i nieuzasadnione. Infekcja gruźlicza ukrywająca się w głębi tkanki płucnej i gruczołów chłonnych wyczekuje niejako na odpowiedni moment, by się ujawnić w postaci choroby. Moment ten może nie nastąpić, jeśli wychowawcy i rodzice są uświadomieni co do epidemiologii danego cierpienia. Ognisko zapalne w płucach najczęściej nasycy się solami wapnia — wapnieje — i zamurowuje zarazki gruźlicze, izolując je. W gruczołach chłonnych śródpiersia zarazki gruźlicze przebywają jednak w stanie czynnym przez czas dłuższy, niekiedy przez kilka a nawet kilkanaście lat. W ten sposób zakażenie gruźlicze tkwi w organizmie w stanie utajonym, nie wywołując większych dolegliwości, a ujawniają się tylko wyżej wspomnianą próbą Pirquet'a.

Okres gruźlicy utajonej, zamkniętej w gruczołach chłonnych, przypada na wiek przedszkolny i szkolny (infectio). Zarazek

gruźliczy, przebywający w gruczołach w stanie utajenia może pod wpływem szeregu czynników, osłabiających organizm, przejść w stan czynny — wywołać schorzenie gruźlicze (affectio).

Do czynników, osłabiających organizm, należą: niehigieniczne warunki mieszkaniowe, stałe niedojadanie, przepracowanie fizyczne i umysłowe, przebyte ostre choroby zakaźne jak: odra, krztusiec, grypa i inne. Stałe zakażenie się choćby nieznaną liczbą zarazków dokonywa się przez współżycie z kaszlącym i plującym osobnikiem, jak to ma miejsce w rodzinach, żłobkach, przedszkolach i szkołach, gdy z dzieckiem codziennie styka się chory na gruźlicę członek rodziny, piastunka, wychowawczyni lub nauczyciel. Zakażenia stałe znacznie osłabiają organizm dziecięcy, czyniąc go nader podatnym do schorzeń gruźliczych.

Gruźlica jako choroba wieku dziecięcego i młodzieńczego przejawia się w kilku postaciach:

1. Ostre śmiertelne schorzenia — prosówka ogólna, zapalenie opon mózgowych, serowate zapalenie płuc i galopujące suchoty płucne — powstają, gdy zarazki opadają masowo na organizm mało odporny z natury, lub znacznie osłabiony przez wyżej wspomniane niepomyślne czynniki zewnętrzne.

2. Schorzenia przewlekłe, podlegające likwidacji, lecz pozostawiające ślady czy to w postaci kalectwa i zniekształcenia poszczególnych narządów, czy też osłabienia ogólnego i znacznej skłonności do suchot płucnych, którym podlegają ludzie dorośli. Do pierwszych należą gruźlicze schorzenia gruczołów obwodowych, kości, stawów, skóry, oka i td., a więc t. zw. gruźlica pozapłucna, cierpienie uciążliwe, długotrwałe, zwane potocznie: zołzami, próchnieniem kości, wilkiem skóry i td., które po likwidacji zostawiają kalectwa w postaci garbu, skrócenia i zeszytywnienia kończyn, rozległych i szpetnych blizn skórnych, zmętnienia rogówki oka, a często całkowitej ślepoty.

Do schorzeń narządu oddechowego, usposabiających do powstania w wieku późniejszym suchot płucnych należą: suche i wysiękowe zapalenie opłucnej (pleuryty) przewlekłe gruźlicze zapalenie płuc (nacieki oboczne) i dyskretne wysiewy gruźlicze w płucach.

Zapalenie płuc i opłucnej powstają przy podrażnieniu tkanek jadami, wydzielanymi przez zarazki gruźlicze, unieruchomione w gruczołach śródpiersiowych, które na skutek osłabienia organizmu nabierają żywotności.

Gruźlica pozapłucna i dyskretne wysiewy gruźlicze w płucach są następstwem rozsiewania się drogą krwi do rozmaitych narządów zarazków, drzemiących w gruczołach śródpiersiowych. Te ostatnie przy osłabieniu organizmu tracą zdolność zatrzymywania w swej tkance zarazków, które wypłukane z gruczołów prądem krwi, wędrują wraz z nią po całym organizmie, a osiadając w rozmaitych narządach powodują wyżej wspomniane schorzenia.

3. Najczęstszą i najłagodniejszą postacią schorzeń gruźliczych wieku przedszkolnego i szkolnego jest t. zw. zatrucie gruźlicze, które powstaje podobnie jak uprzednie schorzenia na skutek przedostania się do organizmu, czy to samych zarazków gruźliczych, czy to ich jądów, lecz w ilości b. nieznacznej. Nie powodują one wyraźnych zmian chorobowych w poszczególnych narządach, lecz, jak wskazuje sama nazwa, zatruwają i osłabiają organizm dziecięcy. Zatrucie gruźlicze przejawia się w postaci ogólnego osłabienia i niedorozwoju, łatwego wyczerpania się fizycznego i umysłowego, przewlekłych stanów gorączkowych i podgorączkowych, braku łaknienia, skłonności do zaburzeń trawiennych, bólów głowy, kłucia w klatce piersiowej, kołatania serca i t. d. Zatrucie gruźlicze daje się łatwo opłacać przez polepszenie warunków bytu i pracy dziecka. Zaniedbane przechodzi w jedno z wyżej wspomnianych schorzeń, powodujących kaletwo lub śmierć.

4. Suchoty płucne, schorzenie właściwe ludziom dorosłym, polegają na bliznowaceniu lub obumieraniu tkanki płucnej, powodujących kurczenie się płuca i wytwarzaniu się w nim ubytków, t. zw. jam płucnych. Jednocześnie następuje znaczne zatrucie i wyniszczenie ogólne. Organizm schnie, stąd nazwa „suchoty”.

Suchotom podlegają również dzieci i młodzież, chociaż w stopniu znacznie rzadszym, niż ludzie dorośli. Odróżniamy 2 rodzaje suchot tego okresu:

a. Suchoty dziecięce powstają

u dzieci w wieku przedszkolnym i szkolnym przed okresem pokwitania. Jest to schorzenie nader przewlekłe, trwające całymi latami. Podlegają mu dzieci, zainfekowane wcześniej gruźlicą, zaniedbane pod względem leczniczym, lecz mające dużą siłę odporną względem zarazka. Mimo rozległych zmian w płucach, mają mali suchotnicy dobre samopoczucie, bawią się z dziećmi, uczęszczają do szkoły. Infekcja gruźlicza wpływa dodatnio na ich intelekt i charakter. Uczą się chętnie, przyjmują żywy udział w życiu koleżeńskim. Jednostki cierpiące na przewlekłe dziecięce suchoty są jednym z najmniejbezpieczniejszych, bo nieświadomym źródłem infekcji. Wczesne ich wykrywanie i usuwanie z życia zbiorowego (przedszkola i szkoły) jest podstawowym zadaniem zwalczania gruźlicy w wieku dziecięcym i młodzieńczym.

b. Suchoty młodzieńcze, którym podlega młodzież w okresie pokwitania i późniejszym, stanowią właściwie początek suchot osób dorosłych. Schorzenie powstaje nagle, ostro lub podostro w postaci jakby grypy lub zapalenia płuc. Uchwycone na początku dają się łatwo uleczyć, zaniedbane — przechodzą w trudno uleczalne przewlekłe suchoty płucne.

Wyosobnienie i leczenie gruźlicy w wieku przedszkolnym i szkolnym daje bardzo dobre rezultaty. Dlatego też walka z gruźlicą w przedszkolach i szkołach jest decydującą dla całości zagadnienia opanowania tej kłęski społecznej.

(—) *Dr Med. A. Borowski*
Wizytator szkół.

KRONIKA.

Szkolnictwo średnie ogólnokształcące oraz zakłady kształcenia nauczycieli.

W lutym i marcu Wydział przeprowadził egzaminy dojrzałości dla eksternistów. Do egzaminów przystąpiło 105, a zdało je 26 eksternistów.

W marcu zorganizowano w Wilnie grupę metodyczną historii — dla rejonu Wileńskiego. Kierownictwo objęła p. Anna Kalenkiewiczówna, nauczycielka Państwowego Gimnazjum w Nowej Wilejce. Jest to już druga grupa metodyczna tego przedmiotu na terenie Okręgu Szkolnego Wileńskiego.

Wydział rozpoczął pracę nad organizacją przyszłego roku szk., a przede wszystkim nad

uruchomieniem pierwszych klas liceów ogólnokształcących. Ostateczne ustalenie wydziałów licealnych w zakładach państwowych nastąpi po zpracowaniu statystycznych materiałów, które dyrekcje mają nadesłać do 10 kwietnia. W państwowych zakładach na prowincji przewiduje się prawie wszędzie wydziały bifurkacyjne (humanistyczny + matematyczno-fizyczny, humanistyczny + przyrodniczy, humanistyczny + klasyczny, matematyczno-fizyczny + przyrodniczy), to znaczy, że klasa dzielić się będzie na dwie grupy, przy czym niektóre przedmioty będą dla obu grup wspólne, niektóre zaś dla każdej osobno. Większość liceów na prowincji będzie miała wydziały humanistyczne + przyrodnicze. Decyzja w sprawie kreowania prywatnych liceów ogólnokształcących nastąpi po rozpatrzeniu podań o koncesje na licea. Zaznaczyć należy, że wydanie koncesji na gimnazjum nie jest równoznaczne z otrzymaniem koncesji także na liceum. Ustalenie wydziału licealnego w zakładzie prywatnym dokonywane będzie także pod kątem uzupełnienia ew. wydziałów, które nie zostały uruchomione w zakładach państwowych. Omówienie całokształtu zagadnienia nastąpi na okręgowej konferencji dyrektorów w Wilnie, którą Wydział projektuje w drugiej połowie kwietnia.

Do planów godzin w klasach czwartych gimnazjum oraz w pierwszych i drugich klasach liceum wprowadza się od przyszłego roku szkolnego jako przedmiot obowiązkowy dla chłopców i dziewcząt przysposobienie wojskowe, po 2 godziny w każdej klasie. Życie szkolne będzie tak zorganizowane, by młodzież przygotować nie tylko do czynnej obrony Państwa, ale i do wzmacniania Jego siły. Programy i regulaminy p. w. zostaną niebawem podane do wiadomości dyrekcji. W związku z wprowadzeniem p. w. do szkoły Wydział przystąpił do opracowania listy nauczycieli p.w.—oficerów i podchorążych rezerwy — którzy zostaną w zagadnienie wprowadzeni na wakacyjnych kursach.

Dla zorientowania dyrekcji, gdzie i jakie będą zorganizowane licea zawodowe, Wydział podał do wiadomości, że projektuje się uruchomienie liceów handlowych w Wilnie i Grodnie, liceów przemysłowych (mechaniczne, budowlane, drogowo, mierznicze, elektryczne) w Wilnie, gospodarczych (gospodarstwa domowego) w Wilnie — ponadto liceów pedagogicznych w Grodnie (żeńskie), Słonimie (męskie), Święcianach (męskie), Szczuczynie Nowogródzkim (koedukacyjne), a w Wilnie pedagogium*) do tego ostatniego przyjmować się będzie po skończeniu VIII klas gimnazjalnych (matura); studium trwa 2 lata.

W marcu skończono wizytacje prywatnych zakładów oraz przygotowano wnioski o nadanie praw gimnazjom („z prawami” — „bez praw“), dla klas VIII oraz I klas licealnych („z pełnymi prawami” — „z niepełnymi prawami” — „bez praw“). Zwizytowano państwowe zakłady w Lidzie, Oszmianie, Szczuczynie, Wilejce i Wołkowysku. Podczas wizytacji zwracano

*) Zarządzenie Min. Wyznań Religijnych i Oświecenia Publicznego z 19 czerwca 1928 r. Nr I 8935/28 w sprawie Statutu Państwowych Pedagogów (Dzien. Min. WR. i O. P. r. 1928 Nr 8 poz. 135).

uwagę na zeszyty przedmiotowe ucznia, egzekutywę, na wyniki nauczania zwłaszcza z języka polskiego i historii, na pracę opiekunów klasowych w zakresie koordynacji poczynań nauczycieli uczących w danej klasie oraz na organizację burs względnie przygotowania do zorganizowania burs.

Wychowanie fizyczne.

W dniu 18 marca w sali Teatru Polskiego „Lutnia” odbyło się rozdanie nagród przechodnich i dyplomów zwycięskim zespołom strzeleckim, biorącym udział w dorocznych zawodach strzeleckich, zorganizowanych przez Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego w dn. 31 maja 1936 r.

Nagrody przechodnie oraz dyplomy wręczył zwyciężskim zespołom Pan Kurator Okręgu Szkolnego Wileńskiego i Pan Generał Dowódca Okręgu Korpusu Nr III.

Udział w uroczystości wzięły zespoły strzeleckie nauczycielskie i młodzieży szkolnej, które brały udział w zawodach, delegacje z poszczególnych szkolnych kół sportowo-strzeleckich oraz klas w ilości po 3 uczestników—delegatów kół i 5 delegatów z każdej klasy.

Prócz tychże udział wzięli zaproszeni przedstawiciele Władz, Wojska, Wojewódzkiego i Miejskiego Komitetu W. F. i P. W., prasy, organizacji sportowo-strzeleckich, gron nauczycielskich oraz opiek rodzicielskich z poszczególnych szkół.

Nagrodę przechodnią p. Gen. Dowódcy D. O. K. Nr III otrzymał zespół Gimn. Kupieckiego w składzie:

Kirol Józef
Jeleniewski Zdzisław
Suboczewski Kazimierz
Miadzielec Leon.
Penda Stanisław

Nagrodę przechodnią p. Kuratora O. S. Wil. otrzymał zespół Gimn. A. Mickiewicza w składzie:

Wawrzyński Tadeusz
Piekarski Zdzisław
Rakowski Leon
Pietkiewicz Wacław
Krepski Walenty.

Harcerstwo.

W dniach 31 stycznia oraz 1 i 2 lutego r. b. w Wilnie odbyła się odprawa drużynowych Wileńskiej Chorągwi Harcererek. Na odprawie omówiono następujące zagadnienia:

- 1) Metoda pracy ze starszymi dziewczętami;
- 2) Praca harcererek w zakresie przysposobienia do obrony kraju i wychowania fiz.;
- 3) Praca społeczna w harcerstwie;
- 4) Organizacja zlotu w b. r.;
- 5) Różne bieżące sprawy.

W dniu 14 lutego w Białymstoku odbyła się odprawa zimowa instruktorów Chorągwi Białostockiej Harcerzy, poświęcona omówieniu aktual-

nych zagadnień pracy hufcowych oraz pracy starszych chłopców w drużynach.

W dniach 6 i 7 marca r. b. odbyła się w Wilnie odprawa instruktorów Chorągwi Harcerzy w Wilnie. Tematem odprawy były zagadnienia związane z przeprowadzaniem trzyletnim wyścigiem pracy.

SPIS KSIĄŻEK

nabytych

przez Centralną Bibliotekę Pedagogiczną
przy K. O. S. Wil. w Wilnie
w lutym i marcu 1937 r.

Pedagogika i dydaktyka.

- Aronson, J.** Przewodnik metodyczny do nauczania religii możeszowej, Lwów 1935.
- Dewitzowa, W i. i.** Uwagi metodyczne do „Froh an die Arbeit“ dla kl. I gimnazjów Lwów 1936.
- Dobrze nam!—Doświadczenia I zlotu starszego harcerstwa 1934. W-wa 1936.
- Drzymała, K.** Działalność Jezuitów Wileńskich w XVI w. Bąkowie 1936.
- Encyklopedia wychowania. Tom. I, cz. I i 2 W-wa 1934—36,
- Gimnazjum kupieckie — realizacja programu kl. I-ej. Kraków 1936.
- Hampel, A.** Ćwiczenia geograficzne dla kl. V—Europa. 1937.
- Herbart, J.** Wykłady pedagogiczne w zarysie. W-wa 1937.
- Hoffman, A.** W pracowni filologicznej. Śrem. 1935.
- Jakubiec, E i Jarolim, L.** Wychowanie fizyczne Tarnów. 1936.
- Korbel, S.** Dydaktyka stenografii. Kraków 1937.
- Kształcenie Starszycy harcerki. W-wa 1936.
- Nasze gry i ćwiczenia—praca zbiorowa. W-wa 1936.
- Obiezierska, H. i Szemiako, A.** Ochrona przyrody w pracy nauczyciela. Wilno 1937.
- Poradnik dla młodzieży. Poznań.
- Sokołowski, J.** Zarys metodyki obserwowania ptaków W-wa 1937.
- Sońnicki, K.** Momenty realistyczne i idealistyczne w wykształceniu handlowym. Lwów 1936.
- Stefański, S.** Państwowa szkoła przemysłowa w Bielsku. Katowice 1936.
- Statut publicznych szkół powszechnych opracowała S. Łotocka. Lwów. 1937.
- Śliwiński, Fr.** Organizacja szkolnictwa w Europie i Ameryce. Łódź 1936.
- Świętosławski, W.** W zbiorowej pracy nad rozwojem kultury. W-wa 1936.
- Weychert — Szymanowska, W.** Sprawa szkolna. W-wa 1936.
- Wskazanie do programu... w szk. przysposobienia administrac-handlow. Lwów 1936.
- Zjazd ogólnopolski w sprawie szkół technicznych 1936. Katowice 1936.

Żawrocki, O. Gimnastyka zuchowa—osnowy i wskazówki. Katowice 1936.

Filozofia i Psychologia.

- Gottlieb W.** Młodzież a zawód. Lwów 1935.
- Hoene-Wroński J.** Geneza filozofii absolutnej. Poznań 1937.
- Kulczycki A.** Charakterologia F. Künkla. Lwów 1937.
- Platon.** Teajtet. W-wa 1936.
- Rubczyński W.** Etyka. Lublin 1936.
- Schliebe G.** Reifjahre im Internat. Leipzig 1934.
- Tomaszewski T.** Geneza ocen niedorzeczności. Lwów 1936.
- Walther L.** Poradnictwo zawodowe... Poznań 1934.
- Żółtowski A.** Descartes. Poznań 1937.

Nauki stosowane.

- Bornstein J.** Rzemiosło żydowskie w Polsce. W-wa 1936.
- Bouglé C.** Bilan de la sociologie française contemporaine. Paris 1935.
- Enfield H.** Spółdzielczość, jej problemy i możliwości. W-wa 1937.
- Gide A.** Powrót z Z. S. R. R. W-wa 1937.
- Oderfeldówna A.** Młodzież przedmieścia. W-wa 1937.
- Perls H.** Wąż w wierzeniach ludu polskiego. Lwów 1937.
- Roczniki socjologii wsi, Tom I. W-wa 1936.
- Schulz M.** Les Professions Féminines 1935—36. Paris 1936.
- Strasburger H.** Sprawa Gdańska. W-wa 1937.
- Trzebińska-Bodzińska H.** Sztuka ludowa Wileńszczyzny. Wilno 1936.

Sztuki piękne i sporty.

- Bańko i i.** Lubelska pieśń ludowa. Cz. I. Lwów 1937.
- Chopin F.** Listy—opracował H. Opieński. W-wa 1937.
- Długosz A.** Kształcenie głosu. W-wa 1936.
- Len i wełna w haftach szkół zawodowych. W-wa 1936.
- Małek K.** Mazurski śpiewnik regionalny. Wąbrzeźno 1936.
- Przemysł i sztuka ludowa. W-wa 1936.
- Sowiński M.** Najprostsze modele żaglowe. W-wa 1937.
- Starczewski F.** Konserwatorium muzyczne w Warszawie. W-wa 1937.
- Waxman J.** Tańce narodowe. Poznań 1936.

Krytyka i historia literatury.

- Brzozowski Sł.** Legenda Młodej Polski. W-wa 1937.
- Brzozowski Sł.** Współczesna powieść i krytyka. W-wa 1936.
- Des Loges M.** Przeżycie a przedmiot w dziele literackim. Lwów 1936.
- Goszczyński S.** Listy—opracował S. Pigoń. Kraków 1937.
- Maurois A.** Byron. W-wa 1937.
- Maykowska M.** Klasyczna teoria wymowy. W-wa 1936.
- Orzeszkowa E.** Listy. Tom I. Dwugłosy. W-wa 1937.

- Skulski R.** Z dziejów polonistyki szkolnej. Lwów 1936.
Windakiewicz S. Romantyzm w Polsce. Kraków 1937.
Żeleński T. (Boy) Nieco mitologii. W-wa 1935.

Literatura piękna.

- Berent W.** Diogenes w kontuszu. W-wa 1937.
Földes J. Ulica Kota Rybołówcy. Lwów 1937.
Gojawiczyńska P. Rajska jabłoń. W-wa 1937.
Kossak Z. Król Trędowaty. Poznań 1937.
Łobodowski J. Demonem nocy. W-wa 1936.
Malewska H. Żelazna korona. T. I-II. Lwów 1937.
Puszkina A. Lutnia... Opracował J. Tuwin. W-wa 1937.

Książki dla młodzieży.

- Centkiewicz C.** Anaruk, chłopiec z Grenlandii. W-wa 1937.
Czekańska-Heymanowa R. Szanuj pracę. W-wa 1937.
Dromlewiczowa Z. Pięciu braci. W-wa 1934.
Gawiński A. Peregrynacje Andrzeja Wilezka. Lwów 1937.
Huber I. Mały konstruktor-warsztaćnik dla młodzieży. W-wa 1935.
Mrozowicka I. Za głosem dumy. W-wa 1934.

Geografia i podróże.

- Alexandrowicz A.** Mandżuria, jej przeszłość, teraźniejszość... W-wa 1937.
Grabowiecki J. i Pietkiewicz K. Przewodnik narciarski po Wileńszczyźnie. Wilno 1937.
Lepecki M. Birobidżan-żydowski obwód autonomiczny w Z. S. R. R. W-wa 1937.

- Pruszyński K.** Podróż po Polsce. W-wa 1937.
Przykowski T. Piękno Warszawy. I-III. W-wa 1937.
Schmuck A. Z Pińska do Augustowa kajakiem. Lwów 1937.
Wojcikiewicz K. Geografia fizyczna i gospodarcza, T. I-II. Poznań 1937.
Wrzos K. Yerba Mate. W-wa 1937.

Historia.

- Hłasko-Pawlicowa A.** Przegląd historyczno-polityczny Cz. III. Azja. Kraków 1937.
 Junactwo-geneza ruchu niepodległościowego wśród młodzieży... 1912—18. W-wa 1937.
Kuźrzeba S. Państwa totalne. Kraków 1937.
Pietrzak H. Sześć lat wojny-pamiętnik... 1914—20. Łódź 1936.
Starzyński R. Cztery lata wojny w służbie Komendanta. 1914—18. W-wa 1937.
Ziembicki W. Ostatnie łowy Batorego. Lwów 1937.

Dział ogólny.

- Banach K.** Czytelnictwo w kole młodzieży wiejskiej. Łuck 1936.
 Jak obchodzić się z książką. 14 obrazów. Lwów.
Kalina P. Nowy słownik niemiecko-polski. Cz. I-II. W-wa 1935.
 Księga adresowa m. Wilna Rok XXXII—1937. Wilno 1937
Sedlaczek F. Biblioteka — zwięzłe zasady organizacji. Lwów 1936.
 Świat i życie.—Zarys encyklopedyczny... T. IV—P.—Ż. Lwów 1936.
Zadróżny M. O czytelnictwie książek. Łuck 1936.

Szkolne Schronisko Wycieczkowe

W W I L N I E

C Z Y N N E P R Z E Z C A Ł Y R O K.

Schroniskowyposażone jest w łóżka z materacami i pościelą.

Opłaty za noclegi następujące: dorośli za dobę = 1 zł.

młodzież szkolna = 50 gr.

Zgłoszenia należy kierować:

Szkolne Schronisko Wycieczkowe w Wilnie,
 ul. Dominikańska 3/5.

WYCIECZKI KRAJOZNAWCZE.

Komisja Wycieczkowa K. O. S. Wil. organizuje dla nauczycielstwa i starszej młodzieży szkolnej w okresie wakacji szkolnych następujące wycieczki:

1. Wycieczka nad morze.

Uczestnicy(czki) wycieczki zwiedzą Wilno, Warszawę, Płock, Toruń, Tczew, Gdynię i Gdańsk. Przejazdy z Warszawy do Płocka, a następnie z Tczewa do Gdyni odbędą się statkiem a inne trasy koleją. Termin wycieczki

od 2 do 10 lipca r. b. (8 dni). Koszta obejmujące przejazdy kolejowe, statkiem, noclegi, wyżywienie i koszta zwiedzania wynoszą od osoby **55 zł (pięćdziesiąt pięć złotych).**

2. Wycieczka do Lwowa.

Uczestnicy(czki) zwiedzą: Wilno, Krzemieniec, Lwów, Drohobycz, Borysław i Truskawiec. Termin wycieczki **od 2 do 10 lipca**

r. b. (8 dni). Koszta całkowite: przejazdy, noclegi, wyżywienie i zwiedzanie od osoby wynoszą **55 zł (pięćdziesiąt pięć złotych).**

3. Wycieczka naokoło Polski.

Uczestnicy(czki) zwiedzą: Wilno, Lwów, Kraków, Zakopane, Katowice, Poznań, Toruń, Gdańsk, Gdynię, Łódź i Warszawę. **Przejazd koleją w wagonach II-ej klasy z półkami do spania, które wycieczka otrzyma na cały czas do swej dyspozycji.**

Termin wycieczki **od 17 do 31 lipca r. b. (15 dni).** Koszt obejmujący przejazd koleją II kl., wyżywienie, noclegi i zwiedzanie wynosi od osoby 100 zł (sto złotych).

U w a g a :

Osoby, które chcą wziąć udział w wycieczkach powinny przesłać w terminie do 15 maja r. b. zgłoszenie bezpośrednio do Komisji Wycieczkowej K. O. S. W. w Wilnie, ul. Wolana 10 (tel. 20-93), oraz wpłacić **20 zł** (dwadzieścia złotych) jako część opłaty za wycieczkę. Pieniądze należy wpłacać za pośrednictwem P. K. O. na Nr 700.002, konto Komisji Wycieczkowej K. O. S. Dowód wpłaty pieniędzy dołączyć do zgłoszenia. Pozostałą należność trzeba będzie wpłacić w pierw-

szym dniu wycieczki. Koszta wycieczki obejmują przejazd od Wilna po przez wszystkie wymienione miejscowości do Wilna, gdzie następuje rozwiązanie wycieczki. Uczestnicy(czki) wycieczek nad morze będą mogli zatrzymać się po wycieczce na przeciąg tygodnia w Gdyni a uczestnicy(czki) wycieczki do Lwowa w Truskawcu za osobną dodatkową opłatą po 2 zł 50 gr dziennie, o czym należy podać w zgłoszeniu.

TADEUSZ WAŃSKI — Poznań

PORANEK

Ilustracja z „Przeglądu Fotograficznego”

Adres Redakcji i Administracji: Wilno, Wolana 10, Kuratorium Okręgu Szkolnego Wileńskiego

Prenumerata roczna Dziennika Urzędowego wynosi 6 złotych, półrocznie 3 zł, kwartalnie 1 zł 50 gr. Cena numeru pojedynczego—60 gr. Należność należy wpłacać wyłącznie na konto czekowe P. K. O. nr 703004.

CENA OGŁOSZEŃ: cała strona zł 80, 1/2 str.—zł 45, 1/4 str.—zł 25, 1/8 str.—zł 15.

Tłoczono z polecenia Kuratora Okręgu Szkolnego Wileńskiego
w Drukarni Artystycznej GRAFIKA, Wilno, Tatarska 22, telefon 13-69.